

VÄLISKÜLASTAJAD EESTIS

Anu Tõnurist, Kaja Sõstra
Statistikaamet

Sissejuhatus

Eesti majutusettevõtetes peatus 2014. aastal 1,98 miljonit välisturisti. Eesti Panga andmeil tegid mitteresidendid 2014. aastal Eestisse veidi üle 6 miljoni külastuse^a. Nende andmete võrdlemine näitab, et peale majutusasutustes peatuvate turistide saabub riiki veel palju ühepäevakülastajaid ning väljaspool majutusettevõtteid ööbivaid inimesi, keda turismistatistika ei hõlma.

Eestit külastanud turistide kohta saadakse andmeid piiriületuste statistikast (Eestisse saabumised ja siit lahkumised) ja aruannetest, mida majutusasutused esitavad hotellides, hostelites jm asutustes peatuvate väliskülastajate kohta. Sellele lisandub info turistide arvu ja külastuse kestuse kohta, mida kogutakse mobiilpositsioneerimise meetodil. Ükski neist andmeallikatest ei võimalda saada turismisektori arendamiseks vajalikku lisateavet turistide tegevuste, kulutuste ja reisi eesmärkide kohta ega võimalda koguda Eestit külastanud turistide käest tagasisidet reisi kohta.

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse ja Statistikaameti koostöös korraldatav väliskülastajate uuring on hea andmeallikas, et saada teavet ka nende turistide kohta, kes majutusettevõtelt kogutavast statistikast välja jäävad. Väliskülastajateks loetakse välisriigi püsielanikud, kes reisivad Eesti piires. Uuringu andmed annavad olulise sisendi turismivaldkonna arendamisse, sest nendest saab teadmise, kui atraktiivne on Eesti teiste riikide elanike jaoks, mis eesmärgil väliskülastajad reisivad, mida nad siin teevad ja millele kulutavad, missuguse hinnangu annavad nad reisiks vajaliku informatsiooni kättesaadavusele ning kui rahul nad reisiga on. Uuringut rahastasid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ja Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus.

Selles artiklis antakse ülevaade 2014. aastal tehtud uuringust, tutvustatakse peamisi uurimistulemusi ja artikli lõpuosas põhjalikumalt ka metoodilisi lähtekohti. Analüüsis käsitletakse suve- ja sügisperioodil tehtud küsitluste tulemusi koos. Kõik tekstis esitatud osatähtsused põhinevad kaalutud andmetel. Olenemata teatud metoodikaerinevustest on mõlema perioodi andmed siiski võrreldavad. Andmete kaalumise näitas, et sügisperioodil moodustas väliskülastajate arv keskmiselt 78% suveperioodi külastajate omast. Tähele tuleb panna, et selle uuringu tulemusi ei saa üldistada kõigile Eestit väisavatele väliskülastajatele, sest uuringut iseloomustab väga suur sesoonsus ja andmeid ei ole kõikide hooaegade kohta. Tulemused on üldistatavad küsitlusperioodidel Eestis käinud väliskülastajatele.

Analüüsi põhitähelepanu on suunatud ööbimisega külastajatele, kes moodustasid ligikaudu kaks kolmandikku kõigist küsitletuist, kuid võrdlevalt on esitatud infot ka ühepäevakülastajate kohta.

Külastuse kestus ja peamised lähteriigid

Uuringus osalenutest suurema osa – 5978 inimest – moodustasid ööbimisega külastajad, ühepäevakülastajaid sattus küsitlusesse 3117 (tabel 1). Peamised lähteriigid nii ühepäeva- kui ka ööbimisega külastuste puhul olid mõistetavalt Eesti naaberriigid. Ühepäevakülastajate seas oli arviliselt kõige rohkem Venemaalt, Lätist ja Soomest saabunud, ööbimisega külastajate seas domineerisid Venemaalt ja Soomest tulnud inimesed. Peale nimetatute saabus küsitlusperioodidel Eestisse arvestatav hulk turiste ka Saksamaalt, Suurbritanniast, Lätist, Rootsist ja Norrast.

Väliskülastajate tavapäraseks reisi pikkuseks oli 1–2 ööd. Ühe ööbimisega külastused olid populaarsed Lätist ja Leedust saabunute seas: nii pikalt viibis Eestis üle poole nende riikide turistidest. Väike oli ka Jaapanist saabunud külastajate ööbimiste arv (keskmiselt 2 ööd), kuigi reisi peamise eesmärgina nimetasid nad tihti puhkuseriisi. Jaapanlased külastavad lisaks Eestile

^a Eesti panga turismistatistika põhineb mobiilpositsioneerimise andmetel. Andmed on kättesaadavad panga kodulehel asuvast andmebaasist: http://statistika.eestipank.ee/?lng=et#istMenu/1770/treeMenu/MAKSEBIL_JA_INVPOS/1410.

enamasti ka teisi selle regiooni riike (Soome, Rootsi, Läti), mistõttu nad ühes riigis pikalt ei peatu. Kolmandiku Soome turistide reis kestis ühe öö ja 30%-l neist oli reisi pikkuseks kaks ööd. Ööbimisega külastajatest viibisid Eestis kõige pikemalt – keskmiselt 11 ööd – USA-st pärit inimesed. Neile järgnesid Norra (10 ööd), Rootsi (8 ööd), Suurbritannia (8 ööd), Hiina (7 ööd) ja Prantsusmaa (7 ööd) turistid. Ööbimiste arv ongi peamiselt seotud reisi eesmärgi ja külastatava riigi kaugusega elukohast. Reisid naaberriikidesse ja ärireisid on tavaliselt lühemad, puhkusereisid ning reisid kaugetes riikidesse kestavad kauem. Samas on osa kaugetest riikidest saabuvatest turistidest ringreisil, mis lühendab nende Eestis viibimise aega.

Tabel 1. Ühepäeva- ja ööbimisega külastajad Eestis elukohariigi järgi

Table 1. Same-day and overnight visitors in Estonia by country of residence

Riik	Ööbimisega külastajad <i>Overnight visitors</i>		Ühepäevakülastajad <i>Same-day visitors</i>		Country
	Vastanute arv <i>Number of respondents</i>	Osatähtsus, % ^a <i>Share, %^a</i>	Vastanute arv <i>Number of respondents</i>	Osatähtsus, % ^a <i>Share, %^a</i>	
Kokku	5 978	100	3 117	100	<i>Total</i>
Soome	1 139	48,4	602	37,1	<i>Finland</i>
Venemaa	1 818	15,0	1 329	22,9	<i>Russia</i>
Muu riik	948	11,1	125	5,6	<i>Other country</i>
Läti	274	5,6	769	21,9	<i>Latvia</i>
Saksamaa	364	4,3	32	0,9	<i>Germany</i>
Rootsi	251	3,7	66	2,1	<i>Sweden</i>
Suurbritannia	350	2,2	11	0,5	<i>United Kingdom</i>
Norra	212	2,1	15	0,8	<i>Norway</i>
Itaalia	108	1,6	11	0,5	<i>Italy</i>
Leedu	93	1,6	104	4,8	<i>Lithuania</i>
USA	128	1,2	10	0,4	<i>USA</i>
Prantsusmaa	112	1,1	11	0,3	<i>France</i>
Jaapan	74	1,0	20	1,5	<i>Japan</i>
Taani	77	0,7	5	0,2	<i>Denmark</i>
Hiina	30	0,3	7	0,6	<i>China</i>

^a Kõik osatähtsused põhinevad kaalutud andmetel.

^a All the shares are based on weighted data.

Varasemad Eesti külastused ja sidemed Eestiga

Küsitlusperioodide ajal Eestisse saabunud ööbimisega väliskülastajatest suurem osa oli meie riiki varem külastanud ning paljud neist korduvaltki. Üksnes 19% välituristidest viibis Eestis esimest korda. Korra varem oli siin käinud 7%, kaks korda 5%, 3–5 korda 10%, 6–10 korda 9% ja üle 10 korra 37% turistidest. Ülejäänud olid varem Eestis elanud inimesed. Niisiis moodustasid suure osa siia saabunutest riigiga tuttavad inimesed.

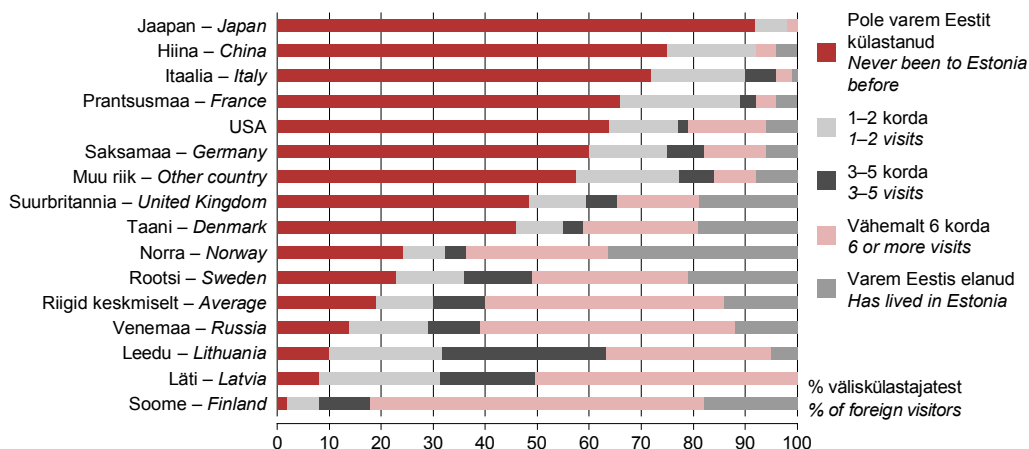
Uusi ööbimisega väliskülastajaid (esimest korda Eestis) oli palju näiteks Saksamaalt (60%), Prantsusmaalt (66%), Itaaliast (72%), USA-st (64%), Jaapanist (92%) ja Hiinast (75%) tulnute hulgas (joonis 1). Samas oli Eestis üle kümne korra käinud 53% Soome, 41% Venemaa ja 34% Läti turistidest.

14% ööbimisega väliskülastajatest oli varem Eestis elanud. Endised Eesti elanikud saabusid põhiliselt Põhjamaadest: Norra turistide seas oli neid 36%, Rootsi turistide hulgas 21%, nii Taani kui ka Suurbritannia väliskülastajate seas 19% ja Soome turistide hulgas 18%. Venemaalt tulnutest moodustasid endised Eesti elanikud 12%, Saksamaa turistidest vaid 6%.

Ühepäevakülastajate seas oli võrreldes ööbimisega väliskülastajatega rohkem neid, kes olid Eestis käinud üle kümne korra (49%), kuid vähem esimest korda Eestis olijaid (15%) ning oluliselt vähem Eestis elanud inimesi (5%).

Joonis 1. Ööbimisega väliskülastajate varasemad Eesti külastused elukohariigi järgi

Figure 1. Previous visits to Estonia of overnight foreign visitors by country of residence

Paljud väliskülastajad olid ka varem Eestiga kokku puutunud. Küsitlusperioodidel Eestis viibinud ööbimisega väliskülastajatest 15% olid Eesti taustaga, s.t nende vanemad või nad ise olid sündinud Eestis. 46%-l leidis Eestis kas sugulasi või tuttavaid. Ühepäevakülastajate seas oli Eesti juurtega inimesi 6% ja Eestis elavaid sugulasi või tuttavaid oli 36%-l nendest. Ühelt poolt on hea uudis, et Eestist lahkunud inimesed külastavad siinseid sugulasi ja tuttavaid, teisalt viitavad need numbrid aga kurvale tõsiasi, et Eestist on tõepoolest palju inimesi mujale elama kolunud.

Keskmisest rohkem oli ööbimisega Eesti päritolu turistide Norra (37%), Rootsi (22%), Suurbritannia (21%), USA (19%) ja Soome (18%) väliskülastajate seas (joonis 2). Eestis oli sugulasi või tuttavaid peamiselt Venemaa (62%), Norra (57%), Soome (51%), Rootsi (47%) ja Suurbritannia (46%) turistidel. On näha, et see riikide loetelu peegeldab viimaste aastate rändetrende. Näiteks 2011. aastal lahkus Eestist arvuliselt eriti palju inimesi just Norrasse, Rootsi ja Suurbritanniasse. Väljarändevoode Soome suunal on aastaid olnud suured. Samad inimesed, kes praeguseks on asunud mujale elama, säilitavad sidemed Eestiga ja tulevad nüüd Eestit külastama n-ö turistina. Nende tegevused ja reisi eesmärgid erinevad aga oluliselt nn tavalise turisti omast (sellest pikemalt artikli lõpupoole).

Eesti päritolu ööbimisega väliskülastajaid iseloomustab kuus asjaolu. Esiteks – võrreldes kõigi turistidega veetsid Eesti juurtega inimesed siin keskmiselt rohkem öid. Näiteks Eesti päritolu Suurbritannia väliskülastajad veetsid Eestis keskmiselt 18 ööd, kõigi Suurbritannia turistide puhul oli ööbimisi üksnes 8. Eesti taustaga Rootsi turistid veetsid Eestis keskmiselt 22 ööd, samas kui kõigi Rootsi turistide keskmine Eestis viibimise aeg oli 8 ööd. Suuremaid erinevusi Eestis viibitud ajas ei olnud vaid Norra väliskülastajate puhul.

Teiseks – Eesti taustaga väliskülastajad tulid siia pigem sugulasi ja tuttavaid külastama, mitte niivõrd puhkama. Näiteks Eesti taustaga Soome väliskülastajatest 60% külastas sugulasi-tuttavaid, kõigist Soome turistidest aga vaid 15% mainis seda reisi ühe eesmärgina. Eesti päritolu Venemaa turistidest 63% külastas Eestis elavaid sugulasi või tuttavaid, kõigist Venemaa turistidest tegi seda vaid 29%.

Kolmandaks – Eesti juurtega väliskülastajad reisivad tihemini lastega. Näiteks Eesti taustaga Norra turistide seas oli lastega reisijaid 37% (kõigi Norra turistide seas 23%), Soome puhul oli vastav osatähtsus 21% (kõigi turistide seas 14%).

Neljandaks – Eesti taustaga väliskülastajate tegevuste hulgast leiab sagedamini matkamise või looduses viibimise, aktiivsete harrastustega tegelemise ja ilu- või raviteenuste kasutamise. Harvemini tarbisid nad tüüpilisi turistidele suunatud teenuseid (ekskursioonid, muuseumide

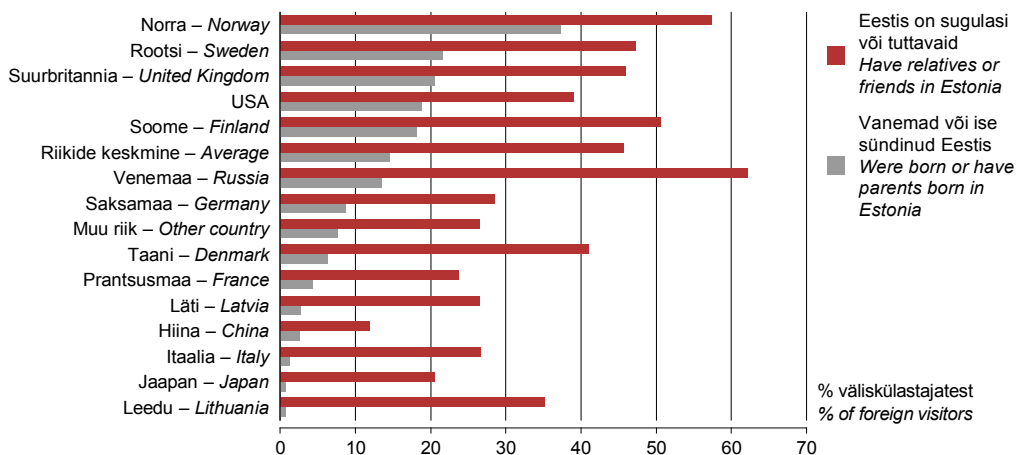
külastused jms). Näiteks 45% Suurbritanniast ja 48% Norrast tulnud Eesti taustaga väliskülastajatest kasutas siin ilu- või raviteenuseid (kõigist turistidest vastavalt 16% ja 35%)

Viiendaks – Eesti taustaga inimesed veetsid suurema osa öödest tasuta majutuses kas sugulaste-tuttavate juures või isiklikus korteris või muul elamispiinal. Näiteks 90% Soomest tulnud Eesti juurtega väliskülastajatest veetsid 90% siin oldud öödest kas sugulaste-tuttavate pool või isiklikul elamispiinal. Eestist pärit Venemaa turistide puhul oli sama näitaja 74%.

Kuuendaks – Eesti taustaga väliskülastajaid iseloomustab suurem sihtkohtade varieeruvus Eestis. Tallinna kõrval külastatakse sagedamini ka väljaspool pealinna asuvaid paiku (kodukanti, sugulaste elukohti).

Joonis 2. Eesti taustaga ja Eestis sugulasi või tuttavaid omavad ööbimisega väliskülastajad elukohariigi järgi

Figure 2. Overnight foreign visitors with Estonian roots or with relatives or friends in Estonia by country of residence

Väliskülastajate soo-vanuskoosseis

Ööbimisega väliskülastajate seas olid ülekaalus mehed (55% vs. 45% naised). Naisi oli meestest rohkem vaid Venemaalt (60% naised), Lätist (53%) ja Jaapanist (60%) saabunud turistide seas. Ühepäevakülastajate puhul meeste ja naiste osatähtsuse vahel erinevust peaaegu polnud.

Ööbimisega väliskülastajate vanusjaotus oli küllaltki ühtlane. See tähendab, et Eestit külastab igas vanuses inimesi. Enim oli reisijate seas 25–54-aastaseid, kes moodustasid kokku kaks kolmandikku kõigist vaadeldavatel perioodidel Eestit külastanud ööbimisega väliskülastajatest ning kes jagunesid 10 aasta kaupa vanuserühmadesse jaotatuna nende rühmade vahel üsna võrdseks. Kõige vähem oli ööbimisega väliskülastajate seas väga noori (15–24-aastased) ja vanu (vähemalt 65-aastased) inimesi. Samas võib vanusjaotuses leida riigiti märkimisväärseid erinevusi. Kui näiteks Taani turistide seas olid enim esindatud 15–24-aastased, siis Suurbritanniast ja Lätist tulnute seas vanuserühm 25–34. Venemaa ja Norra turistide seas oli enim 35–44-aastaseid, Soomes puhul 45–54 aasta vanuseid, Rootsi puhul 55–64-aastased ning Saksamaa turistide seas oli enim vähemalt 65-aastaseid.

Ühepäevakülastajate vanusjaotus ei erinenud oluliselt ööbimisega külaliste omast.

Reisi eesmärk

Põhjused, miks ühepäeva- või ööbimisega külastajad Eestisse tulevad, on mitmesugused. Ööbimisega väliskülastajad tulid Eestisse peamiselt puhkust veetma: 62% nendest vastas, et reisi peamine eesmärk oli puhkus. Sugulaste ja tuttavate külastamine oli reisi peamiseks eesmärgiks 13%-le ööbimisega väliskülastajatest, tööreisil viibis 12% ja ostureisil 3% ööbimisega väliskülastajatest. 2%-l turistidest oli Eestis viibimine seotud transiitreisiga, ravireisil ja õppimas oli Eestis vaid 1% vastanutest.

Ööbimisega väliskülastajaid riigi ja reisi eesmärgi järgi jagades võib öelda, et puhkusereisile tulid siia pigem kaugematest riikidest – nii Euroopast kui ka mujalt maailmast – pärit inimesed, sugulasi-tuttavaid tulid külastama eelkõige naaberriikide elanikud. Kõige rohkem oli puhkusereisijaid Jaapanist (87%), Prantsusmaalt (79%), Saksamaalt (77%), Lätist (73%) ja Hiinast (72%) tulnute seas. Sugulaste ja tuttavate külastajaid leidis enim just Venemaa (24%), Suurbritannia (23%) ja Norra (21%) turistide hulgas.

Ööbimisega tööreisidel (seminarid, konverentsid, Eestis töötamine jm) käis Eestis väga erinevatest riikidest inimesi. Keskmisest suurem oli tööreisil viibijate osatähtsus Taanist (37%), Leedust (25%), USA-st (25%), Hiinast (22%), Rootsist (20%), Suurbritanniast (17%), Norrast (18%), Lätist (13%) ja Prantsusmaalt (13%) tulnute seas.

Ainuüksi ostureisile ööbimisega väliskülastajad Eestisse ei tule. Seda kinnitab kõikide riikide puhul nende turistide väga väike osatähtsus, kes nimetasid reisi peamise eesmärgina ostlemist.

Tihti reisivad inimesed aga rohkem kui ühel eesmärgil. Puhkusereisil viibinud töid järgmiste reisi eesmärkidena välja ostlemise (9% puhkusereisijatest) ning sugulaste ja tuttavate külastamise (4% puhkusereisijatest). Sugulaste-tuttavate külastajad nimetasid, et reisi põhjuseks oli ühtlasi ka puhkamine (34%) ja ostlemine (9%). Tööreisil viibinud üldiselt oma reisi teiste eesmärkidega ei ühendanud, kuid mõned siiski märkisid, et tööreisil olles oli eesmärgiks ühtlasi ka puhata (5%) ja ostelda (4%).

Olulisemad reisi peamise eesmärgi erinevused ühepäeva- ja ööbimisega külastajate vahel on järgmised: ühepäevakülastajate seas olid puhkusereisid vähem populaarsed – vaid 31% mainis neid reisi peamise eesmärgina; ühepäevakülastajate seas oli märkimisväärselt rohkem ostureisijaid – lausa kolmandik neist sõitis Eestisse poodlema; ühepäevakülastajatest viiendiku moodustasid transiitreisijad (ööbimisega väliskülastajate hulgas oli neid vaid 2%).

Reisi sihtkohad

Ööbimisega väliskülastajate külastatavaim sihtkoht oli riigi pealinn – 62% nimetas seda reisi peamiseks sihtkohaks. Tallinna kõrval olid peamise sihtkohana populaarsed Pärnu, mida külastas 10%, ja Tartu, kus käis 5% turistidest. Tallinna populaarsus tuleneb linna mitmekesisest võimalustest – pealinn pakub tegevust igale maitsele. Peale selle on Tallinna kaudu korraldatud nii lennu-, mere-, kui ka suurel määral bussiliiklus teistesse riikidesse. Tartule lisab turismi sihtkohana atraktiivsust teaduskeskus AHHA, mis oli ühtlasi üks selle uuringu küsitluskohtadest. Pärnu külastustest suure osa moodustavad spaa-külastused.

Ööbimisega väliskülastajaid elukohariigiti analüüsidest ilmnevad reisi sihtkohtades olulised erinevused. Näiteks 61%-le Soomest tulnutele oli peamine sihtkoht Tallinn, 12%-le Pärnu ja 4%-le Saaremaa. Rootsist tulnud külastajatest 59%-le oli peamine sihtkoht Tallinn, 9%-le Tartu, 5%-le Pärnu ja samuti 5%-le Haapsalu. Peamiselt Tallinnale orienteerituks võib pidada ka Saksamaa, Suurbritannia ja Norra turiste, kellest vastavalt 67%, 79% ja 69% külastas peamise sihtkohana just pealinna. Saksamaa ja Suurbritannia elanike jaoks olid populaarsuselt järgmised sihtkohad Pärnu ja Tartu linn, Norrast pärit inimestele aga Pärnu ja seejärel Võru, Haapsalu ja Saaremaa. Keskmisest oluliselt vähem käivad Tallinnas Vene ja Läti turistid: Vene turistidest 48%-le ja Läti turistidest vaid 30%-le oli peamiseks sihtkohaks Tallinn.

Tabel 2. Ööbimisega väliskülastajate külastuse sihtkohad külastajate elukohariigi järgi^a
Table 2. Destinations of overnight foreign visitors by the visitors' country of residence^a

Elukohariik <i>Country of residence</i>	Vastanuid kokku <i>Respondents, total</i>	Külastuse sihtkoht, % väliskülastajatest ^b <i>Destination in Estonia, % of foreign visitors^b</i>													
		Tallinn	Narva	Rakvere	Pärnu	Haapsalu	Saaremaa	Tartu	Viljandi	Otepää	Lahemaa/Palmse	Hiiumaa	Võru	Valga	Muud kohad <i>Other</i>
Kokku <i>Total</i>	5 949	83	9	4	21	5	5	12	3	2	2	1	3	2	15
Soome <i>Finland</i>	1 133	87	2	4	18	5	6	9	4	2	1	1	3	2	14
Rootsi <i>Sweden</i>	247	91	5	3	18	13	6	16	7	2	2	5	1	1	18
Taani <i>Denmark</i>	77	96	1	5	12	1	3	5	1	0	2	0	1	0	15
Saksamaa <i>Germany</i>	364	97	6	10	36	9	14	28	6	5	10	3	4	6	17
Suurbritannia <i>United Kingdom</i>	350	98	4	3	16	5	3	13	1	1	4	1	2	2	9
Prantsusmaa <i>France</i>	112	99	4	1	28	2	4	24	2	0	6	1	2	4	4
Itaalia <i>Italy</i>	107	99	2	2	28	1	4	5	0	0	2	0	0	0	4
Venemaa <i>Russia</i>	1 812	61	40	7	10	2	2	16	1	2	1	0	4	2	28
Norra <i>Norway</i>	212	95	2	5	23	12	5	14	1	0	0	1	9	1	19
USA	127	93	5	3	15	10	12	12	3	4	2	3	2	1	24
Läti <i>Latvia</i>	273	35	2	1	60	1	2	15	1	2	1	0	1	11	6
Leedu <i>Lithuania</i>	93	82	4	0	33	4	17	12	5	0	0	0	5	4	1
Jaapan <i>Japan</i>	74	100	1	1	13	1	1	3	1	0	0	0	0	0	1
Hiina <i>China</i>	29	99	17	0	3	0	1	6	0	0	0	0	0	0	3
Muu riik <i>Other country</i>	939	95	7	2	19	5	4	12	2	1	4	3	2	2	8

^a Et ühe reisi jooksul saab külastada mitut sihtkohta, ei pruugi rea protsent kokku võruda 100-ga

^a Since it is possible to visit multiple destinations during a single visit, the sum of percentages in a row may not equal 100.

^b Kõik osatähtsused põhinevad kaalutud andmetel.

^b All the shares are based on weighted data.

Olgugi et väga paljud väliskülastajad (60%) eelistasid reisi ajal külastada vaid ühte kohta, leidis üksjagu neidki, kes käisid mitmes Eesti paigas. Veerand väliskülastajatest külastas kokku kahte, 8% kolme ja 7% nelja või enamast Eestimaa paika. Ühele sihtkohale orienteerituks jäid eelkõige

Taani, Läti, Jaapani ja Hiina turistid, üle nelja sihtkoha külastajaid oli kõige rohkem Saksamaa, Rootsi ja Norra turistide hulgas. Kui vaadata kõiki reisi jooksul külastatud kohti, ilmneb, et Tallinnas käis reisi jooksul 83%, Pärnus 21%, Tartus 12%, Narvas 9%, Saaremaal ja Haapsalus kummaski 5% ning Rakveres 4% väliskülastajatest. Vene turistidest käis reisi jooksul Tallinnas 61% ja Narvas 40%, peale selle külastas suur hulk neist muid Ida-Virumaa sihtkohti. Tabel 2 annab koondülevaate, milliseid piirkondi missuguste riikide turistid eelistavad külastada. Tabelis olevate „muude kohtadena“ nimetati sagedamini veel näiteks Jõhvi, Toila ja Värskla valda.

Ühepäevakülastajaid iseloomustas pigem reisi jooksul ühe paiga külastamine – 89%-l oli reisi jooksul vaid üks sihtkoht, milleks oli tihti kas Tallinn (76%-l) või Narva linn (11%-l). Narvat nimetas reisi peamiseks sihtkohaks 46% Venemaalt saabunud ühepäevakülastajatest.

Tegevused Eestis

Nii ühepäevakülastajate kui ka ööbimisega väliskülastajate kolm meelistegevust Eestis olid restoranis, pubis ja kohvikus käimine (meelistegevus 64%-l ühepäeva- ja 85%-l ööbimisega külastajatest), sisseostude tegemine (vastavalt 78%-l ja 79%-l) ja iseseisvalt vaatamis-väärsustega tutvumine (vastavalt 37%-l ja 63%-l) (tabel 3).

Üsna suur osa ööbimisega väliskülastajatest tegeles aktiivsete ja sportlike tegevustega: 31% nendest matkas või viibis looduses, 13% oli seotud muu aktiivse harrastusega (spordivõistlus vms). Looduses viibimist eelistasid Saksamaalt (44%), Venemaalt (48%) ja ka näiteks Hiinast (62%) pärit külastajad. Sportimine või spordivõistluste jälgimine oli levinud pigem USA-st (21%), Suurbritanniast (18%) ja Norrast (19%) tulnute (eriti neis riikides elavate Eesti päritolu inimeste) seas.

Muuseumi ja näituse külastas 28% ööbimisega väliskülastajatest, kultuuriüritustel käis viiendik. Muuseumide külastamist eelistasid enam kaugematest riikidest pärit turistid, ligikaudu pooltel Saksamaa, Prantsusmaa, Itaalia, Suurbritannia, USA, Jaapani ja Hiina turistidel kuulus see ajakavasse. Kultuuriüritustel käijaid oli keskmisest rohkem Venemaa (31%), Saksamaa (30%), Prantsusmaa (26%), USA (26%), Suurbritannia (25%), Itaalia ja Norra (kummaski 23%) turistide hulgas.

Viiendik ööbimisega väliskülastajatest nautis ööelu (käis öösel pubides, baarides, ööklubides). Palju oli ööeluga tutvujaid Hiinast (42%), Prantsusmaalt (37%) ja Suurbritanniast (36%) tulnute seas.

Ilu- ja raviteenuseid tarbis Eestis 19% ööbimisega külastajatest ning nende teenuste kasutamine iseloomustab pigem Põhjamaadest saabujaid. 35% Norra, 24% nii Soome kui ka Rootsi ning 21% Taani väliskülastajatest kasutas ilu- ja raviteenuseid.

Küsitud tegevustest kõige vähem levinud oli organiseeritud ekskursioon (giidiga), mida kasutas vaid 11% Eestis käinud ööbimisega väliskülastajatest. Tuleb aga arvestada, et tööpoolest ei ole ekskursioonid naaberriikide turistide seas levinud, sest sealt tulijate hulgas leidub rohkelt korduvkülastajaid. Kaugematest riikidest pärit turistide jaoks kuuluvad ekskursioonid endiselt reisi juurde. Näiteks 47% Jaapani, 46% Hiina, 30% Saksamaa, 29% USA, 26% Itaalia, 20% Norra, 19% Suurbritannia, 17% Prantsusmaa ja ka Leedu turistidest käis ekskursioonidel.

Ühepäevakülastajad tulid Eestisse pigem poodlema, peale selle külastasid nad kohvikuid, restorane, pubisid. Teistest tegevustest võtsid nad vähe osa. Riikide vahel tegevuste jaotuses suuri erinevusi polnud.

Tabel 3. Ööbimisega väliskülastajate tegevused Eestis elukohariigi järgi^a
Table 3. Activities of overnight foreign visitors in Estonia by country of residence^a

Elukohariik Country of residence	Vastanuid kokku Respondents total	Tegevuse liik, % väliskülastajatest ^b Type of activity, % of foreign visitors ^b									
		Restoranis, pubis, kohvikus käimine Going to restaurants, pubs, cafes	Sisseostude tegemine Shopping	Iseseisvaid vaatamis- väärustega tutvumine Unguided sightseeing	Matkamine või looduses viibimine Hiking, being in nature	Muuseumi, näituse külastamine Going to museums, exhibitions	Kultuuriüritused Cultural events	Õöelu Nightlife	Ilu- või raviteenuste kasutamine Beauty and wellness services	Muu aktiivne harrastus või sport, spordivõistluste jälgimine Other active pursuits or sports	Organiseeritud ekskursioon (gididiga) Guided tours
Kokku Total	5 843	85	79	63	31	28	21	20	19	13	11
Soome Finland	1 124	87	87	56	27	16	16	20	24	13	5
Rootsi Sweden	249	84	64	55	24	23	19	17	24	11	5
Taani Denmark	76	98	65	66	14	44	19	28	21	14	9
Saksamaa Germany	357	84	68	69	44	51	30	16	9	17	30
Suurbritannia United Kingdom	348	95	73	70	25	48	25	36	16	18	19
Prantsusmaa France	110	93	66	78	14	54	26	37	10	12	17
Itaalia Italy	107	81	70	77	32	56	23	29	4	9	26
Venemaa Russia	1 752	79	82	71	48	37	31	18	12	13	11
Norra Norway	211	83	79	57	23	24	23	18	35	19	20
USA	125	97	75	80	34	56	26	26	9	21	29
Läti Latvia	269	81	51	63	30	25	21	13	16	12	4
Leedu Lithuania	92	77	64	54	26	33	21	12	2	13	17
Jaapan Japan	73	73	77	92	4	50	13	2	2	2	47
Hiina China	29	89	82	71	62	53	21	42	11	9	46
Muu riik Other country	921	87	73	75	30	46	26	24	9	13	29

^a Et ühe reisi jooksul saab harrastada mitut tegevust, ei pruugi rea protsent kokku võrduda 100-ga.

^a Since it is possible to engage in multiple activities during a single visit, the sum of percentages in a row may not equal 100.

^b Kõik osatähtsused põhinevad kaalutud andmetel.

^b All the shares are based on weighted data.

Reisi korraldamise viis ja majutuse liik

Eestisse reisimisel kasutatakse reisifirma vahendust küllaltki harva: 79% ööbimisega ja 80% ühepäevakülastajatest reisifirmade teenuseid ei kasutanud. 15% ööbimisega ja 14% ühepäevakülastajatest ostis valmisreisi ning 6% nii ööbimisega kui ka ühepäevakülastajatest kasutas üksikuid reisifirma teenuseid.

Reisifirma vahenduseeta külastasid Eestit peaaegu kõik ööbimisega väliskülastajad Lätist (93%), Venemaalt (92%), Suurbritanniast (90%) ja üle kolmveerandi Soome, Taani, Saksamaa, Prantsusmaa, Norra ja Leedu turistidest. Küll aga on reisifirmade teenus oluline Aasia turistidele: 53% Jaapanist ja 16% Hiinast tulnutest oli ostnud valmisreisi ning peale selle kasutas 14% Jaapani ja 36% Hiina turistidest reisifirma üksikteenuseid. Euroopa turistidest ostsid valmisreise rohkem Itaalia (22%), Rootsi (22%) ja Saksamaa (19%) inimesed. Samas ka näiteks 17% nii Soome kui ka Leedu turistidest oli ostnud valmisreisi.

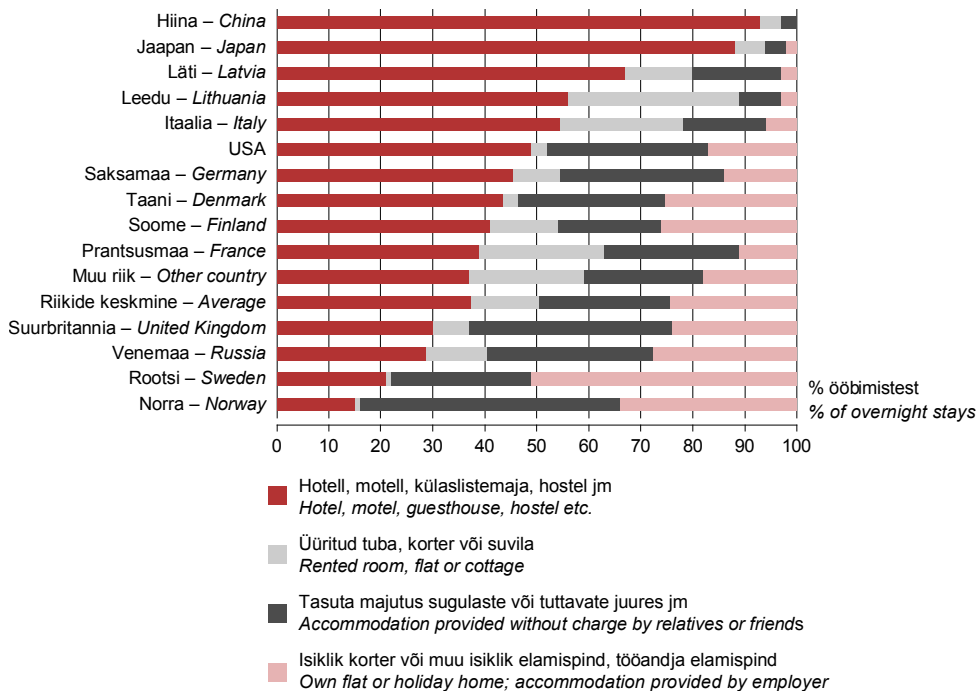
Turismisektorile on oluline teave selle kohta, kas väliskülastajad ööbivad pigem tasuta või tasulises majutuses. Suurem osa (71%) Eestisse tulnud väliskülastajatest ööbis hotellis, hostelis jm majutusettevõttes. Tasuta majutust sõprade või sugulaste juures kasutas 17% väliskülastajatest, isiklikus korteris ööbis 12% ja üüritud toas või korteris elas 6% turistidest. Osa turiste kasutas reisi jooksul mitut liiki majutust. Ühelt poolt võimaldab selline käitumine kulusid kokku hoida, teisalt on niisugune tegutsemine võimalik või ka vajalik, kui külastatakse mitmeid sihtkohti.

Majutusettevõtetes ööbis reisiril olles 86% Lätist, 74% Saksamaalt, 72% Soomest, 69% Rootsist, 65% Suurbritanniast, 58% Venemaalt ning 54% Norrast tulnud väliskülastajatest. Tasuta majutust tuttavate juures kasutas 28% Venemaa, 27% Norra, 24% Suurbritannia, 21% Saksamaa, 18% Rootsi, 14% Soome ja 11% Läti turistidest. Isiklikul elamispinnal ööbis omajagu Norra (21%), Soome (15%), Rootsi (15%) ja Prantsusmaa (14%) väliskülastajaid. Venemaa turistidest ööbis isiklikus korteris, majas vm elamispinnal 11%.

Kuna tasulises majutuskohas veedeti reisiril keskmiselt kolm, tasuta majutuses aga üheksa ööd, on tasuta majutuse osatähtsus veedetud ööde arvestuses märkimisväärne. Turistid veetsid 37% kõigist öödest hotellis, hostelis vm majutusettevõttes, veerandi öödest tasuta majutuses tuttavate juures, 24% öid isiklikus korteris, majas vms elamispinnal ning 13% öödest üüritud toas, korteris või suvilas. Eri liiki majutuses veedetud ööde osatähtsusest kõikides ööbimistes annab riikide kaupa ülevaate joonis 3.

Joonis 3. Eestis veedetud ööd majutuse liigi ja elukohariigi järgi

Figure 3. Nights spent in Estonia by type of accommodation and country of residence

Majutusettevõttes veedeti ostureisil olles 89% öödest, töökonverentsil või -seminaril viibides 84% öödest, ravireisil 77% öödest, puhkusereisil pooled ööd ja sugulasi-tuttavaid külastades vaid 6% öödest. Tasuta majutuses sugulaste-tuttavate juures veedeti 64% öödest, kui reisi eesmärgiks oligi sugulaste-tuttavate külastamine, ning 22% öödest transiitreisi korral, samuti 19% puhkusereisi öödest, 7% öödest, kui käidi töökonverentsil, ning 5% ostureisi öödest.

72% turistidest kasutas ainult tasulist majutust ja veerand turistidest ainult tasuta majutust (ülejäanud kasutasid reisi jooksul mõlemat). Tasulises majutuses ööbiti keskmiselt kolm, tasuta majutuses keskmiselt üheksa ööd. Neid, kes kasutasid ainult tasulist majutust, oli keskmisest rohkem Jaapani (99%), Hiina (97%), Läti (87%), Leedu (79%), Taani (78%), Itaalia (78%), Prantsusmaa (75%), USA (75%), Soome (72%) ja Saksamaa (72%) turistide seas. Ainult tasuta majutust kasutanuid oli keskmisest rohkem Norrast (45%), Venemaalt (36%), Rootsist (30%) ja Suurbritanniast (30%) saabunud reisijate seas. Tasuta majutuses ööbijate reisi eesmärgiks oli enamasti sugulaste ja tuttavate külastamine ning paljud neist olid ka ise Eestist pärit

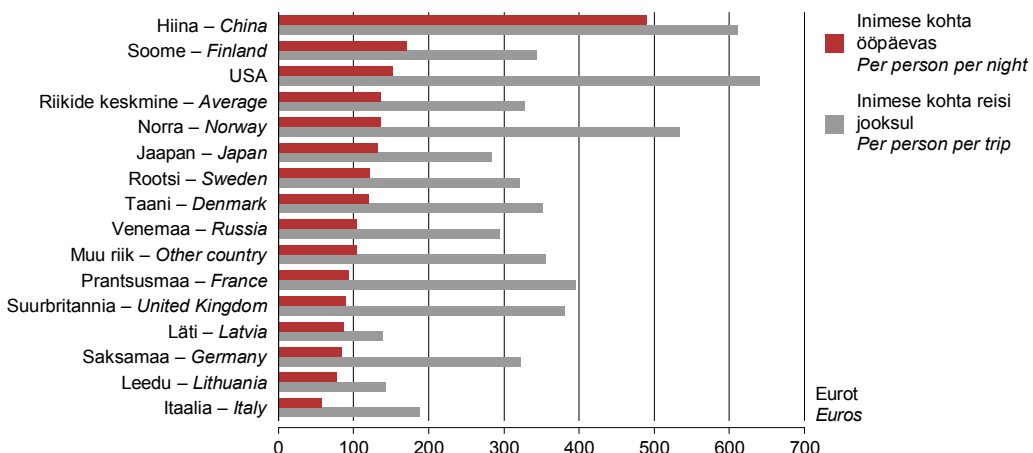
Reisikulutused

Ööbimisega külastajad kulutasid Eestis reisil oldud kogu aja jooksul keskmiselt 328 eurot ning ööpäevas keskmiselt 137 eurot inimese kohta^a. Ühepäevakülastajate väljaminekud olid väiksemad: keskmiselt kulutati ühel reisil 109 eurot inimese kohta. Reisipaketti kasutanud turistide puhul (neid oli 15% vastanutest) ei sisalda nimetatud kulutused reisipaketi maksumust, kuna sellest ei ole võimalik eristada ainult Eestis tehtud kulutusi.

Kõige rohkem raha reisi kohta jätsid ööbimisega külastajatest Eestisse USA, Hiina, Norra, Prantsusmaa ja Suurbritannia turistid (joonis 4). Ühepäevakülastajate puhul võib esile tuua, et näiteks Soomest tulnud kulutasid siin keskmiselt 172 eurot, Venemaalt tulnud 95 eurot ja Lätist tulnud vaid 39 eurot. Kõige suuremaid kulutusi reisil viibitud ööpäeva kohta tegid ööbimisega külastajatest aga Hiina (arvestada tuleks, et vastas vaid 29 inimest), Soome, USA, Norra ja Jaapani reisijad. Soome ja Jaapani turistide keskmine reisi kestus oli oluliselt lühem kui see oli näiteks Hiina, USA ja Norra väliskülastajatel, kuid nende kulutused olid hoolimata lühikesest siin viibimise ajast suured. Ööbimisega väliskülastajatest kulutasid reisi jooksul kõige vähem raha inimese kohta Läti ja Leedu reisijad; kõige väiksemaid kulutusi inimese kohta ööpäevas tegid aga Itaalia turistid.

Joonis 4. Ööbimisega väliskülastajate reisikulutused elukohariigi järgi

Figure 4. Travel expenditure of overnight foreign visitors by country of residence

^a Reisikulutused inimese kohta ööpäevas = reisi kogukulutused / reisil viibitud ööde arv

Väliskülastajate kulutuste jaotuse hindamiseks jagati võimalikud reisikulutused seitsmesse kategooriasse:

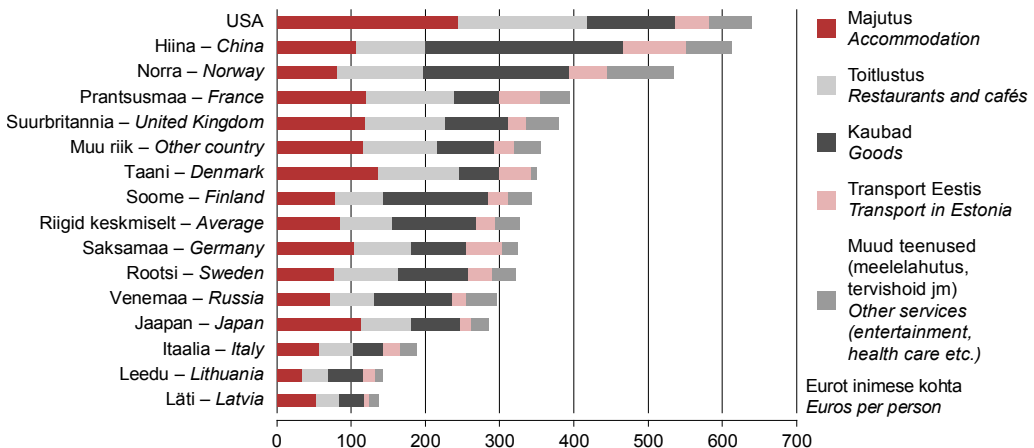
- kulutused majutusele;
- kulutused toitlustusele (restoranid, baarid, kohvikud jm);
- kulutused kaupadele (toidu- ja tööstuskaubad, k.a alkohol kauplusest jm);
- kulutused transpordile Eestis (bensiin, autorent jm);
- kulutused meelelahutusele ja vabale ajale (ekskursioonid, kultuur, sport jm);
- kulutused tervishoiuteenustele (raviprotseduurid jm);
- kulutused muudele teenustele (ilusalong, saun, sideteenused jm).

Õõbimisega väliskülastajate väljaminekutest moodustasid kõige suurema osa kaupadele, majutusele ja toitlustusele tehtud kulutused. Kogukulutustest kolmandik läks kaupadele, 27% majutusele, 22% toitlustusele, 8% transpordile Eestis, 5% meelelahutusele ja vabale ajale, 2% tervishoiuteenustele ja 3% muudele teenustele. Ühel reisil kulutati kaupadele keskmiselt 112 eurot, majutusele 85, toitlustusele 71, transpordile 27, meelelahutusele ja vaba aja tegevustele 18, tervishoiuteenustele 7 ja muudele teenustele 8 eurot inimese kohta. (Keskmine summa on arvatud kõikide vastajate kohta ehk arvesse läksid ka need isikud, kes antud liiki kulutust ei teinud). Ülevaate õõbimisega väliskülastajate kulutustest riikide kaupa annab joonis 5.

Kõige rohkem kulutasid majutusele USA ja Taani turistid, nende majutuskulud olid vastavalt 244 ja 137 eurot inimese kohta reisi jooksul. Keskmiselt kõige vähem maksid ühe inimese majutuse eest Leedu (34 eurot) ja Läti (53 eurot) turistid. Toitlustuse eest andsid kõige suurema summa reisija kohta välja USA (174 eurot), Prantsusmaa (118 eurot) ja Norra (115 eurot) õõbimisega väliskülastajad. Poodidesse jätsid reisil enim eurosid inimese kohta aga Hiina (268 eurot), Norra (197 eurot) ja Soome (141 eurot) õõbimisega väliskülastajad.

Joonis 5. Õõbimisega väliskülastajate reisikulutused kulutuse liigi ja elukohariigi järgi

Figure 5. Travel expenditure of overnight foreign visitors by type of expenditure and country of residence

Kulutuste jaotus oleneb paljuski reisi eesmärgist. Kui sihiks oli seatud ostu- või ravireisile tulek, paistis silma ka ostudele ja raviteenustele kulutatud raha suur osatähtsus – õõbimisega reisijatel vastavalt 62% ja 30% kogukuludest. Ostureisil viibinud õõbimisega väliskülastajad kulutasid reisi jooksul kaupadele keskmiselt 262 eurot inimese kohta, ravireisil olnud inimesed tervishoiuteenustele keskmiselt 170 eurot. Majutuskulud olid suure osatähtsusega – ca 40% kogukuludest – töö- või õõpireisil või töökonverentsil viibinutel. Töökonverentsil olles kulutati majutusele keskmiselt 139 eurot, tööreisil olles 118 eurot ja õõpimisega seoses Eestis viibides

349 eurot inimese kohta. Õpireiside suur summa on tingitud sellest, et need kestavad tavaliselt tööreisidest kauem. Enamasti tullakse Eestisse õppima mitmeks kuuks kuni aastaks, mistõttu on ka majutuskulud reisi jooksul suuremad kui mõnepäevasel töölähetusel viibijal. Ent ka reisi peaeesmärgi järgi kulutusi analüüsidest jääb põhitendents püsima – peamiselt kulutatakse majutusele, toitlustusele ja kaupadele.

Kõige suurema summa inimese kohta ööpäevas – keskmiselt 305 eurot – kulutasid Eestis ostureisile saabunud. Neile järgnevad ravireisil viibijad, Eestis töötavad inimesed (saavad töötasu Eestist) ja töölähetuses olijad, kelle kulutused olid vastavalt 186, 160 ja 156 eurot inimese kohta ööpäevas.

Kulutuste jagunemine sõltub ka majutuse liigist. Reisijatel, kes veetsid osa öödest või kõik ööd tasulises majutuses, moodustasid majutuskulud kõige suurema osa (kolmandiku) kogukuludest. Tasuta majutuses ööbivad turistid kulutasid peamiselt kaupadele (46% kogukuludest). Vähemalt ühe öö või kõik ööd tasulises majutuses viibinud kulutasid kaupadele 29% kogukulutustest. Majutuse liik ei mõjuta toitlustusele tehtud kulutusi: reisi ajal kulub üle viiendiku rahast restoranides, kohvikutes ja baarides söömisele, ükskõik mis liiki majutuse turist on valinud.

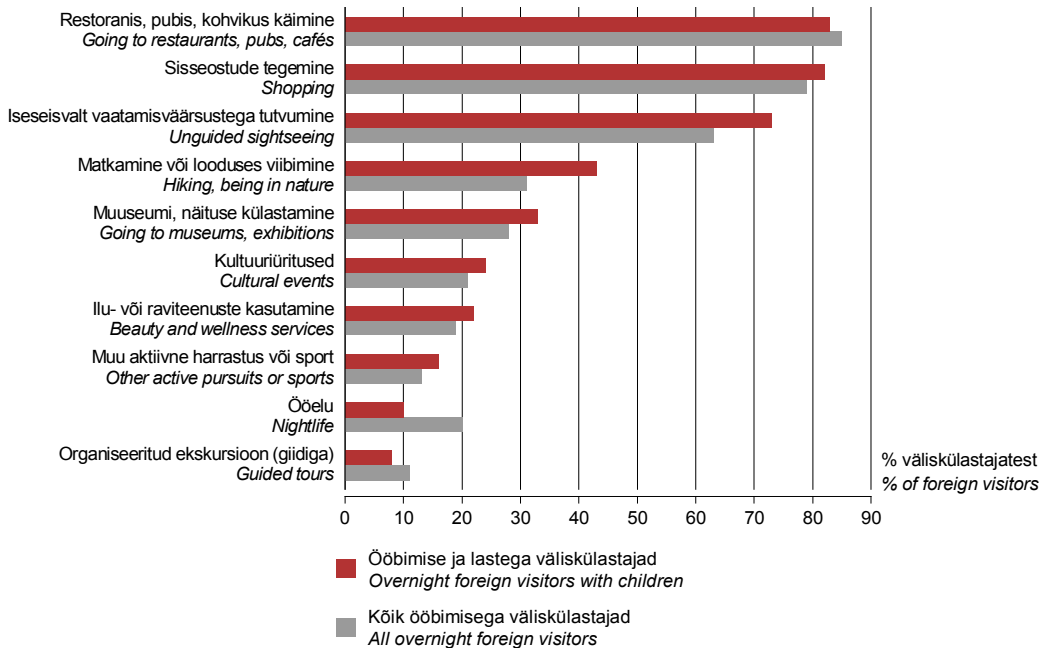
Lastega reisijad

Õõbimisega väliskülastajate seas oli lastega reisijaid 17% ja ühepäevakülastajate seas 16%. Õõbimisega väliskülastajate seas paistsid lastega reisijate suure osatähtsuse pooldest silma Läti (37%), Venemaa (32%) ja Norra (23%) reisijad. (Norra puhul oli lastega reisijaid rohkem Eesti päritolu turistide seas). Venemaalt pärit ühepäevakülastajate seas oli lastega reisijaid 22% ja Läti ühepäevakülastajate seas 34%. Soomest saabunud õõbimisega külastajate seas oli lastega reisijaid 14% ja ühepäevakülastajate seas 11%. (Tulemust võis mõjutada see, et valdav osa Soome laste suvevaheajast jäi suvisest küsitlusperioodist välja). Lastega reisijad, kes Eestis ka õõbisid, tulid siia ennekõike puhkusele (71%) või siis külla sugulastele ja tuttavatele (17%). Nende seas oli palju Eesti taustaga inimesi: rohkem kui viiendiku vanemad või nad ise olid sündinud Eestis ja pooltel oli siin sugulasi või tuttavaid.

Lastega reisijate puhul pakub kõige rohkem huvi, kas nende tegevused Eestis ja majutuse valik erinevad tavaturisti omast. Võrreldes eri liiki majutuse kasutamise üldist sagedust lastega reisijate omaga võib öelda, et lastega turistide seas oli vähem neid, kes kasutasid ainult tasulist majutust (66% vs. 72% turistidest) ja rohkem neid, kes kasutasid ainult tasuta majutust (30% vs. 25% turistidest). Lastega reisijad veetsid reisil olles 41% öõdest tasuta majutuses tuttavate juures, 26% öõdest majutusettevõtetes ning 24% öõdest isiklikus korteris või muul isiklikul elamispaigal. Võrreldes üldise jaotusega kasutasid lastega reisivad turistid sagedamini tasuta majutuse võimalust sugulaste-tuttavate juures ning harvemini õõbimist majutusettevõttes.

Lastega reisijate tegevused ei erine Eestis olles palju üldisest turistide tegevuste jaotusest: enim levinud oli ikka kohvikute ja restoranide külastamine ning ostlemine (joonis 6). Ent lastega reisijad tutvusid märkimisväärselt enam iseseisvalt vaatamisväärsustega, matkasid või viibisid looduses ning külastasid muuseume ja näitusi.

Võrreldes kõikide turistide reisil tehtud keskmiste kulutustega olid lastega reisijate väljaminekud inimese kohta väiksemad (328 vs. 250 eurot), samuti kulutasid nad inimese kohta ööpäevas vähem (137 vs. 88 eurot). Lastega reisijate kulutuste jaotus ei erinenud tavapärasest: suurima osatähtsuse moodustasid kulud kaupadele (33%), majutusele (30%) ja toitlustusele (28%). Erinevus seisneb hoopis inimese kohta kulutatud raha hulgas – lastega reisijad kulutasid kõigele palju vähem. Näiteks kui üldiselt kulutasid turistid reisil olles majutusele keskmiselt 84 eurot, siis lastega reisijad 68 eurot; toitlustusele kulutasid lastega reisijad 53 eurot inimese kohta (kõik turistid keskmiselt 71 eurot); kaupu ostsid nad reisi jooksul inimese kohta 84 euro eest (kõik turistid keskmiselt 112 euro eest).

Joonis 6. Ööbimisega väliskülastajate ja lastega reisijate tegevused Eestis**Figure 6. Activities of overnight foreign visitors and visitors with children in Estonia****Hinnangud reisile ja reisi vastavus ootustele**

Kuigi üldiselt võib väliskülastajate hinnanguid reisiga seotud info kättesaadavusele, Eesti elanikega suhtlemisele ning siinsele turvalisusele heaks pidada, esineb siiski nii riigiti kui ka valdkonniti mõningaid erinevusi, millele tähelepanu pöörata.

Eesti elanikega suhtlemisega jäi suurem osa (84%) ööbimisega reisijatest rahule. Kõige rahulolevamad olid Venemaa ja Läti reisijad, kellest vastavalt 93% ja 91% hindasid suhtlemist pigem heaks või väga heaks. Väiksele osale (3%) reisijatest ei jäänud Eesti inimestega suhtlemisest hea mulje. 11% Taani, 9% USA, 8% Rootsi ja 7% nii Jaapani, Norra kui ka Prantsusmaa turistidest hindasid Eesti inimestega suhtlemist väga halvaks või pigem halvaks. Ühepäevakülastajate hinnangud Eesti inimestega suhtlemisele olid samuti pigem positiivsed – 82% neist hindas suhtlemist heaks või väga heaks.

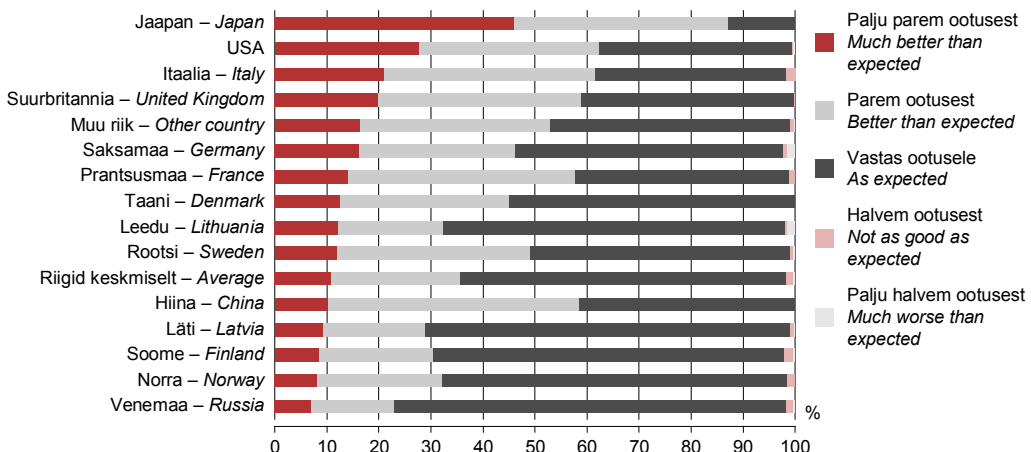
Informatsiooni kättesaadavus (nii enne reisi kui ka selle ajal) võib osutada oluliseks mõjuteguriks, kas tullakse taas Eestit külastama. Seetõttu on oluline teada, kui rahul oldi reisi jaoks vajaliku teabe leidmisega. 78% ööbimisega väliskülastajatest oli info kättesaadavusega enne reisi pigem rahul või väga rahul ja rahulolematuid oli 2%. 79% ööbimisega väliskülastajatest oli info kättesaadavusega pigem rahul või väga rahul ka Eestis viibides ning rahul ei olnud sellega vastavalt 3%. Teistest kriitilisemad olid Jaapani reisijad, kellest 24% vastas, et info kättesaadavus enne reisile tulekut oli halb. Sama leidis ka 7% Saksamaa ja Itaalia ööbimisega turistidest. Eestis kohapeal teabe kättesaamist hindas negatiivselt (pigem halb, väga halb) osa Jaapanist (11%), Hiinast (10%) ja Saksamaalt (7%) saabunutest. Ühepäevareisijate arvamus info kättesaadavuse kohta enne reisi algust langes üsna hästi kokku ööbimisega väliskülastajate omaga, halvem hinnang anti aga teabe kättesaadavusele kohapeal olles: sellega oli väga rahul või pigem rahul 68% ühepäevaturistidest.

Turvalisust Eestis viibides hinnati kõrgelt. 90% ööbimisega ja 88% ühepäevakülastajatest leidis, et Eesti on reisimiseks turvaline riik, keskmiseks hindas turvalisust 6% ööbimisega ja 7% ühepäevakülastajatest ning kehvaks 2% ööbimisega ja 1% ühepäevakülastajatest. Turvalisust pidas pigem halvaks või väga halvaks 9% Saksamaa, 8% Jaapani ja 5% Itaalia reisijatest.

Positiivseks võib kindlasti pidada tulemusi, mis puudutavad reisi vastavust väliskülastaja ootustele. 63% ööbimisega väliskülastajatest leidis, et reis Eestisse vastas nende ootustele, veerand turistidest arvas, et see ületas ootusi ja 11% pidas reisi ootustest palju paremaks. Vaid 2% hindas reisi kas ootustest halvemaks või palju halvemaks. Lähiriikidest – Venemaalt, Lätist ja Soomest – pärit turistide seas oli kõige rohkem neid, kes nimetasid reisi ootustele vastavaks. Samas näiteks 87% Jaapani, 62% USA, samuti Itaalia, 59% Suurbritannia ning 58% Hiina, samuti Prantsusmaa turistidest pidas reisi oodatust paremaks või palju paremaks (joonis 7). Ühepäevakülastajate seas oli neid, kelle jaoks reis kas vastas ootustele või ületas ootusi, kokku sama palju – 98%.

Joonis 7. Ööbimisega väliskülastajate hinnang reisi vastavusele ootustele elukohariigi järgi

Figure 7. Assessment of the visit by overnight foreign visitors by country of residence

Metoodika

2014. aastal tehtud väliskülastajate uuring oli valikuuring, millega koguti infot Eestist lahkuvate vähemalt 15-aastaste mitteresidentide (väliskülastajate) käest kahel perioodil: suvine küsitlusperiood kestis 1. augustist kuni 11. septembrini ja sügisene 17. novembrist kuni 14. detsembrini.

Uuringu valim koosnes kahest osast: esimene osa on ajavahemike valik etteantud kriteeriumide kohaselt ning teine osa on küsitletavate valik väljavalitud ajavahemikel.

- Eri piirpunktides kasutati erineva pikkusega ajavahemikke. Valimi võtmisel lähtuti sellest, et eri nädalapäevad ning kellaajad oleksid kaetud. Valimi sellise valiku eesmärgiks oli, et vaatluse alt ei jääks välja erinevaid reisijate tüüpe, mis võib põhjustada seda tüüpi reisijate arvu alahindamist.
- Küsitletava väljavalimise metoodika sõltus küsitluskohast. Kasutati loendamist ja loendamissammu alusel küsitletava määramist, kõikset küsitlemist välismaa numbrimärgiga autodes reisijate hulgas, mittejuhuslikku valikut, kus küsitlaja pöördub piiriületuskohas enda valitud inimeste poole eesmärgiga küsitleda mitteresidentidest isikuid.

Uuringu kohad

Väliskülastajate uuringut korraldatakse Eesti põhja-, ida- ja lõunapiiril. Kuna ühte piiripunkti läbivad väliskülastajad võivad olla füüsiliselt üksteisest eraldatud, siis on kasutusele võetud mõiste küsitluskoht. Enamasti olid küsitluskohad piiriületuspunktid, kuid Läti piiriületajate paremaks katmiseks lisati küsitluskohtadele Tallinna bussijaam, Tartu AHHA keskus ja Pärnu spaad. Läti turistide küsitlemine ja turistide arvu hindamine on piirikontrolli puudumise tõttu keeruline. Sellepärast ei pruugi tulemused Läti turistide puhul kajastada adekvaatselt tegelikku olukorda. Autoga või ekskursioonibussiga Saaremaa külastavatel Läti turistidel tegelikult puudus võimalus küsitlusse sattuda. Kõik 2014. aasta küsitluskohad koos tegevustega on toodud tabelis 4.

Tabel 4. Küsitluskohad ja tegevuste kirjeldus

Küsitluskoht	Suveperiood 01.08–11.09	Sügisperiood 17.11–14.12
AS Tallinna Sadama Vanasadama A-terminal – jalakäijad	Loendamine, küsitlemine	Küsitlemine
AS Tallinna Sadama Vanasadama A-terminal – sõidukid	Küsitlemine	Küsitlemine
AS Tallinna Sadama Vanasadama B-terminal – jalakäijad	Loendamine, küsitlemine	Küsitlemine
AS Tallinna Sadama Vanasadama D-terminal – jalakäijad	Loendamine, küsitlemine	Küsitlemine
AS Tallinna Sadama Vanasadama D-terminal – sõidukid	Küsitlemine	Küsitlemine
Tallinna Lennujaam	Loendamine, küsitlemine	Loendamine, küsitlemine
Tallinna Bussijaam	Ankeetide jagamine	Küsitlemine
Tallinna rongijaam	Ankeetide jagamine	Ankeetide jagamine
Narva, Narva maantee piiriületuspunkt – jalakäijad	Loendamine, küsitlemine	Loendamine, küsitlemine
Narva, Narva maantee piiriületuspunkt – sõidukid, bussid	Küsitlemine, ankeetide kogumine	Küsitlemine
Narva, Narva raudtee piiriületuspunkt (rong)	Ankeetide kogumine	Ankeetide kogumine
Koidula piiriületuspunkt	Loendamine, küsitlemine	Loendamine, küsitlemine
Koidula piiriületuspunkt (liinibussid)	Ankeetide kogumine	–
Luhamaa piiriületuspunkt	Loendamine, küsitlemine	Loendamine, küsitlemine
Luhamaa piiriületuspunkt (liinibussid)	Ankeetide kogumine	–
Tartu AHHA keskus	Loendamine, küsitlemine	Küsitlemine
Tartu bussijaam (liinibussid)	Ankeetide jagamine	–
Ikla endine piiriületuspunkt	Loendamine, küsitlemine	–
Pärnu spaad	–	Küsitlemine
Valga endine piiriületuspunkt (Valga-Uulu mnt) – sõidukid	Loendamine	Loendamine
Valga linnas riigipiir (Riia tn) – jalakäijad, sõidukid	Loendamine, küsitlemine	Loendamine
Valga endine piiriületuspunkt (Sepa tn) – jalakäijad, sõidukid	Loendamine, küsitlemine	–
Valga linn (ostukeskuse parklad, bensiinijaam, raudteejaam)	Küsitlemine	Küsitlemine
Riia bussijaam	Ankeetide kogumine	–

Väliskülastajate uuringus jäid katmata suhteliselt väikesed väliskülastajate vood, kes kasutasid Eesti külastamiseks väikesadamaid, tiiburlaevu, Tartu lennujaama ja Läti piiri väikesemaid piiriületuskohti. Samuti ei küsitletud kruisilaevadega saabunud ühepäevakülastajaid.

Uuringu korraldus küsitluskohtades

Loendati ja küsitleti graafikus etteantud ajavahemikul vastavalt küsitluskohas etteantud meetodikale. Küsitletava valik oli olenevalt küsitluskohast määratud loendussammuga või pöördus küsitteleja ise küsitluskohas viibivate reisijate poole. Sõidukites viibijatest küsitleti sõiduautos ühte inimest ja ekskursioonibussis kõige rohkem nelja inimest. Sõiduautos valiti küsitletavaks vaheldumisi autojuht ja kaasreisijaid.

Enamasti küsitleti intervjuu vormis. Keeleprobleemide korral paluti isikul endal ankeet täita. Ankeedid olid 12 keeles: eesti, vene, inglise, soome, rootsi, saksa, prantsuse, itaalia, hispaania, läti, hiina ja jaapani keeles. Rongireisijatele ja suveperioodil bussireisijatele jagati ankeedid bussis ja rongis täitmiseks ning täidetud ankeedid koguti kokku rongi või bussi viimases peatuses Eestis.

Kui väljavalitud isik oli alla 15-aastane laps, siis tehti küsitlus lapsevanema või täiskasvanud saatjaga. Enne ankeedi täitma asumist tegi küsitteleja kindlaks, et tegemist on mitteresidendiga, kes plaanib Eestist lahkuda küsitluspäeval. Kui vastaja oli mitteresident, aga ei plaaninud küsitluspäeval Eestist lahkuda, siis ankeeti ei täidetud. Vastamisest keeldumisel, Eesti residentiks osutumisel ja muudel põhjustel mittevastamise kohta täideti mittevastanute protokoll.

Sadam

Sadamas toimus uuring vastavalt laevade sõidugraafikule viies küsitluskohas: A-terminalis jalakäijad ja sõidukid, B-terminalis jalakäijad ning D-terminalis jalakäijad ja sõidukid. Jalakäijaid ja sõidukites reisijaid küsitleti samas terminalis ühel ajal.

Suveperioodil loendati A- ja B-terminalis enne laeva väljumist kõik piletikontrolli läbinud jalakäijad ning küsitleti etteantud sammuga valituks osutunud reisijaid. D-terminalis loendati ja küsitleti loendussammu alusel ainult teatud laevade reisijaid, kui loendamist ei toimunud, küsitleti ootesaalis viibivaid reisijaid. Sügisperioodil muudeti sadamas jalakäijate küsitlemise meetodikat, sest piletikontrolli läbiva suure reisijatehulga tõttu ei olnud võimalik korraga loendada ja etteantud sammuga küsitleda. Jalakäijaid küsitleti sadamaterminali ootesaalis vabalt ringi liikudes ning reisijaid ei loendatud. B- ja D-terminalis küsitleti Soome suunduvaid laevareisijaid enne passikontrolli, A- ja D-terminalis küsitleti Rootsi suunduvaid laevareisijaid pärast piletikontrolli laevalepääsu ootesaalis.

Sõidukites reisijaid küsitleti sadamaterminali autode ootealal. Küsitleti välismaa numbrimärgiga sõidukites olevaid reisijaid. Küsitlemiseks sobimatute ilmastikuolude korral jagati ankeedid sõidukites olijatele sõidukis täitmiseks.

Lennujaam

Lennujaamas loendati etteantud ajavahemiku jooksul kõik turvakontrolli läbinud reisijad ning küsitleti etteantud sammuga valituks osutunud reisijaid. Sügisperioodil lisandus ootesaalis küsitlemine. Kui reisijatevoos oli paus, suunati osa küsittelejaid lennujaama väljumisväravate ootesaalidesse eesmärgiga küsitleda mitteresidentidest reisijaid omal valikul ilma loendussammuta.

Tallinna bussijaam

Uuringu valimis olid liinibussid, mille sihtpunkt oli väljaspool Eestit: Riia, Vilnius, Pihkva, Moskva, Sankt-Peterburg.

Suveperioodil jagati bussijaamas ankeedid täitmiseks vabalt valitud välisreisijatele, kes olid Eestist bussiga lahkumas. Täidetud ankeedid koguti kokku Pärnus, Riias, Luhamaa, Koidula ja Narva piiripunktis.

Suveperioodi kogemustele tuginedes otsustati sügisperioodil muuta bussijaamas uuringu meetodikat ja teha ankeetide jagamise asemel küsitlus. Küsitleti bussi väljumisplatvormi läheduses ja ooteruumis. Küsitteleja täitis ankeedid vabalt valitud välisreisija kohta, kes oli samal päeval Eestist bussiga lahkumas.

Tallinna rongijaam

Uuringu valimis olid Moskva ja Sankt-Peterburgi rongid. Tallinna rongijaamas jagati ankeedid mitteresidentidest piiriületajatele rongis täitmiseks. Ei loendatud. Täidetud ankeedid koguti kokku Narva piiripunktis.

Narva

Narva maantee jalakäijate piiriületuskohas loendati etteantud ajavahemiku jooksul kõik piiriületajad ning küsitleti etteantud sammuga valituks osutunud piiriületajaid.

Narva maantee sõidukite piiriületuskohas küsitleti passikontrolli ootejärjekorras välismaa numbrimärgiga sõidukites olnud reisijaid ja bussireisijaid. Sõiduautos küsitleti ühte, ekskursionibussis kõige rohkem nelja reisijat. Sõidukeid ei loendatud.

Narva rongijaamas koguti Tallinna rongijaamas reisijatele jagatud täidetud ankeedid kokku.

Koidula ja Luhamaa

Koidula ja Luhamaa piiriületuspunktis loendati etteantud ajavahemiku jooksul kõik sõidukiga piiriületajad ning küsitleti etteantud sammuga valituks osutunud piiriületajaid. Suveperioodil koguti Koidula ja Luhamaa piiriületuspunktis Tallinna bussijaamas välisreisijatele jagatud ankeedid kokku.

Tartu

Suveperioodil loendati AHHA teaduskeskuses ja selle külastajaid küsitleti sammuga, kui nad olid lahkumas. Küsitleti ainult neid külastajaid, kes kavatsesid Eestist samal päeval lahkuda.

Sügisperioodil külastajaid ei loendatud ning küsitleti ilma loendussammuta. Küsitlaja pöördus enda väljavalitud inimeste poole, et intervjuerida mitteresidente, kes kavatsesid Eestist samal päeval lahkuda.

Tartu bussijaamas jagati suveperioodil ankeedid kõikidele mitteresidentidele, kes olid Eestist lahkumas, ja paluti need täita. Täidetud ankeedid koguti kokku Valga bussijaamas.

Valga

Suveperioodil loendati etteantud ajavahemiku jooksul kõik Eestist välja suunduvad Eesti ja välismaa numbrimärkidega sõidua autod Valga endise piiriületuskoha läheduses Valga-Uulu maanteel, Valga linnas Riia tänaval riigipiiri läheduses ja Sepa tänaval piiriületuspunktis. Samal ajal loendati ja küsitleti etteantud sammuga Riia ja Sepa tänaval jalakäijaid. Kuna piiriületuse intensiivsus Sepa tänaval oli väga madal, siis otsustati Sepa tänav piiriületuspunkt sügisel küsitluskohtade seast välja jätta, samuti loobuti talviste ilmastikuolude tõttu küsitlusest Riia tänaval.

Sügisperioodil loendati etteantud ajavahemiku jooksul kõik Eestist välja suunduvad Eesti ja välismaa numbrimärkidega sõidua autod Valga endise piiriületuskoha läheduses Valga-Uulu maanteel ja Valga linnas Riia tänaval riigipiiri läheduses.

Bensiinijaamades ja kaubanduskeskuste parklates küsitleti mõlemal perioodil välismaa numbrimärkidega sõidukites olevaid reisijaid, kes plaanisid küsitluspäeval Eestist lahkuda.

Suveperioodil koguti Valga bussijaamas saabuvatest bussidest kokku Tallinna ja Tartu bussijaamas välja jagatud ankeedid.

Ikla

Suveperioodil loendati Ikla endises piiripunktis Eesti ja välismaiste numbrimärkidega sõidukeid ning küsitleti reisijaid välismaa numbrimärkidega sõidukites, mis sisenesid Eesti poolt Ikla kantiini parklasse. Sügisperioodil Ikla piiriületuspunktis ei loendatud ega küsitletud.

Pärnu

Suveperioodil koguti Pärnu bussijaamas saabuvatest bussidest kokku Tallinna bussijaamas välja jagatud ankeedid. Sügisperioodil ankeete ei kogutud, sest Tallinna bussijaamas muutus küsitlusmetoodika.

Sügisperioodil küsitleti kolmes spaa-hotellis: Hedon SPA & Hotellis, Tervise Paradiisi spaa-hotellis ja veekeskuses ning Strand SPA ja Conference hotellis. Hotellide valikul lähtuti 2013. aasta novembri ja detsembri majutusstatistikast, mille järgi peatus neis hotellides enamik Pärnu majutusasutusi külastanud Läti elanikest.

Hotellikülastajaid küsitleti fuajees hotellist lahkumisel. Küsitlaja pöördus enda väljavali tud inimese poole, et intervjuerida mitteresidente, kes Eestist samal päeval Eesti-Läti piiri ületades lahkusid.

Riia bussijaam

Suveperioodil koguti Riia bussijaamas saabuvatest bussidest kokku Tallinna bussijaamas välja jagatud ankeedid. Sügisperioodil ankeete ei kogutud, sest Tallinna bussijaamas muutus küsitlusmetoodika.

Küsitlustulemuste kaalumine

Tegemist on valikuuringuga ja seega ei saa selle tulemusi üldistada kõikide Eesti väliskülastajate kohta, kes lahkusid Eestist uuringuperioodil. Küsitlustulemuste laiendamiseks väliskülastajate üldkogumile arvutati igale vastajale kaalud. Kaalude arvutamisel oli esimeseks sammuks hinnata väliskülastajate üldkogumit igas küsitluspunktis. Üldkogumi suuruse hindamiseks oli kaks võimalust – kasutada väliseid andmeallikaid või hinnata üldkogumit uuringu käigus mõõdetud näitajate abil. Välise andmeallika puhul oli enamasti probleemiks, et reisijate arv sisaldas peale väliskülastajate ka Eesti residentide. Seega oli ka välise andmeallika tulemit vaja täpsustada, kasutades uuringu käigus laekunud andmeid.

Välis andmeallikat oli võimalik kasutada järgmistes küsitluskohtades:

- Tallinna sadama laevareisijate arv;
- Tallinna lennujaama lennureisijate arv;
- Tallinnast lähtuvate rahvusvaheliste rongide sõiduplaan ja andmed sõitjate kohta;
- Tallinna bussijaama rahvusvaheliste bussiliinide sõiduplaan;
- Piiriületusjärjekordade andmed Narva, Koidula ja Luhamaa piiripunktide kohta GoSwift'i süsteemis;
- Maanteeloendurite andmed küsitluskohtade lähedal – Paju (Valga lähedal) ja Ikla.

Kui välisallikaid ei olnud võimalik kasutada, tuli piirduda uuringu käigus saadud loendusandmetega, mida laiendati, kasutades antud küsitluspunktis tehtud küsitluse/loenduse aja ja uuringu koguaja suhet. Väliskülastajate osatähtsuse hindamiseks reisijate koguhulgas oli vaja kasutada uuringuandmeid. Selleks kasutati täidetud ankeetide arvu, mittevastanute arvu ja mittevastamise põhjust (Eesti resident). Väliskülastajate osatähtsuse p_k hinnang küsitluskohas k saadi järgmiselt

$$p_k = \frac{\text{vastanute arv}}{\text{vastanute arv} + \text{Eesti residentide arv mittevastanute hulgas}}$$

Ülaltoodud eeskirja saab kasutada üksnes juhul, kui küsitletavate valik oli juhuslik (sammuga).

Väliskülastajate osatähtsuse p_k abil hinnati väliskülastajate arvu küsitluskohas, kui välisest andmeallikast oli teada reisijate koguarv või oli see hinnatud loendusandmete abil:

väliskülastajate arvu hinnang = p_k x reisijate koguarvu hinnang.

Viimase sammuna arvutati küsitluskoha kaal w_k järgmiselt:

$$w_k = \frac{\text{väliskülastajate koguarvu hinnang}}{\text{vastanute arv}}$$

Näidisenä on tabelis 5 sügisperioodi väliskülastajate arvu hinnangud ja kaalude väärtused küsitluskoha järgi. Valga ja Tartu AHHA keskuse kaalude arvutamiseks kasutati Valga piiripunktides hinnatud väliskülastajate arvu hinnangut ja Pärnu spaades Ikla piiripunkti väliskülastajate arvu hinnangut.

Tabel 5. Sügisperioodi kaalude väärtus küsitluskoha järgi

Küsitluskoht	Väliskülastajate arvu hinnang, tuhat	Kaal
Sadama A-terminal, jalakäijad ja sõidukid	84,3	589,72
Sadama B-terminal, jalakäijad	2,7	14,52
Sadama D-terminal, jalakäijad ja sõidukid	141,7	132,38
Lennujaam	26,3	26,35
Tallinna bussijaam	9,7	37,85
Narva, Narva, maantee, jalakäijad	25,6	204,46
Narva, Narva, maantee, sõidukid, bussid	18,2	123,49
Narva, rong	1,0	60,07
Koidula	10,3	113,90
Luhamaa	9,7	51,33
Tartu AHHA keskus		157,65
Valga end piiripunkt Valga-Uulu mnt	9,5	157,65
Valga endine piiripunkt, Riia tn	23,0	157,65
Valga linn (ostukeskused, parklad, jne)		157,65
Pärnu spaad		263,26

Kokkuvõte

Väliskülastajate uuring toimus 2014. aastal kahes etapis: 1. augustist kuni 11. septembrini ning 17. novembrist kuni 14. detsembrini. Andmeid koguti Eestist lahkuvatelt väliskülastajatelt etteantud ajavahemikel silmast-silma-intervjuuna. Küsitluskohad paiknesid Tallinnas, Narvas, Koidulas, Luhamaal, Tartus, Valgas, Iklas ja Pärnus. Kogutud andmed laiendati väliskülastajate üldkogumile.

Kahjuks ei võimalda meetodilised erinevused seekordseid tulemusi varasematel aastatel (kuni 2009. aastani) korraldatud väliskülastajate uuringutega võrrelda, sest varem tehti uuringut väikeses osas piiripunktides kvootvalimiga ja tulemusi ei kaalutud väliskülastajate üldkogumile. Samas saab mõnevõrra hinnata varem esinenud tendentside muutusi või püsijäämist.

Kaks kolmandikku küsitlusperioodidel Eestit külastanud väliskülastajatest moodustasid ööbimisega külastajad ja kolmandiku ühepäevakülastajad. Ööbimisega külastajate seas olid enim esindatud Venemaa, Soome ja Saksamaa turistid, ühepäevakülastajate seas naaberriikide Venemaa, Läti ja Soome reisijad. Nooremad turistid saabusid Eestisse Taanist, Suurbritanniast ja Lätist, parimas tööeas (35–54-aastased) inimesed olid enim esindatud Venemaa, Norra ja Soome ning vanemaalised Rootsi ja Saksamaa väliskülastajate seas.

Eestis käiakse peamiselt puhkamas ja sugulastel ning tuttavatel külas. Kuigi ööbimisega väliskülastajate jaoks on ostlemine üks põhilisi tegevusi Eestis ning sellele kulutatakse ka palju raha, ei ole see siiski reisi peamine eesmärk. Hoopis vastupidine tendents kirjeldab ühepäevakülastajaid, kelle jaoks oli ostlemine üks olulisimatest tegevustest Eestis. Poodlemise

kõrval eelistavad nii ühepäevakülastajad kui ka ööbimisega väliskülastajad Eestis käia kohvikutes, restoranides ja pubides ning iseseisvalt vaatamisväärsustega tutvuda. Selline tegevuste jaotus ei ole aja jooksul suurt muutunud – ka 2009. aasta väliskülastajate uuringu tulemused näitasid sama.

Enamus Eestisse saabujatest paneb reisi kokku iseseisvalt ega kasuta reisifirma vahendust. Sellisele käitumisele aitab kindlasti kaasa tänapäeva tehnoloogia areng: interneti vahendusel on üha lihtsam ööbimiskohta leida ja broneerida ning vajalikke reisidokumente vormistada. Võib eeldada, et internetiteenuseid kasutavad usinamalt just nooremad reisijad. Võrreldes 2009. aasta väliskülastajate uuringuga on reisifirma vahenduseta reisijaid praegu rohkem.

Huvitav fakt on seegi, et Eestit külastavate ööbimistega väliskülastajate hulgas on vaid viiendik esimest korda meie riiki külastajaid (ühepäevakülastajate seas 15%). Ülejäänud on korduvkülastajad ning paljud siia tulijad omavad sidemeid Eestiga. 15%-l siin ööbinud külastajatest on kas vanemad või on nad ise Eestis sündinud ning peaaegu pooltel elab Eestis sugulasi või tuttavaid. Võrreldes varasemate väliskülastajate uuringutega, saab öelda, et aasta-aastalt sagedasemaks on muutunud ka varem Eestis elanud turistide külastused Eestisse.

Majutuskohana kasutavad Eestit külastanud turistid peamiselt tasulist majutust hotellis, hostelis vm majutusettevõttes, alla viiendiku ööbib sugulaste-tuttavate pool. Ülejäänud majutuse liike (isiklik elamispiind, üüritud korter jm) kasutatakse vähem. Arvestades Eestist lahkumise trendi (eelkõige Põhjamaadesse, aga mõned aastad tagasi ka Suurbritanniasse) võib lähiaastatel väliskülastajate arv, kes peatuvad sugulaste-tuttavate juures, isegi kasvada, sest üldjuhul säilitavad Eestist mujale kolinud inimesed mingisugused sidemed kodukoha ja sugulastega.

Ööbimisega väliskülastajad kulutasid reisi jooksul keskmiselt 328 eurot ja 137 eurot ööpäevas inimese kohta, ühepäevakülastajate kulutused olid väiksemad – 109 eurot reisi kohta. Sealjuures tuleb arvestada, et turistide kulutuste jaotus oleneb suuresti reisi eesmärgist ja turisti elukohariigist. Ostureisidel kulutatakse rohkem poodlemisele, ravireisil tervishoiuteenustele. Ühe inimese kohta ööpäevas kulutasid Eestis enim raha Hiina, Soome ja USA ööbimisega väliskülastajad.

Kokkuvõttes leiavad väliskülastajad, et Eesti on hea koht, kuhu tulla. Peaaegu kõik ööbimisega väliskülastajad ja ühepäevakülastajad leidsid, et reis vastas nende ootustele või isegi ületas neid. Ka turvalisusele anti kõrge hinnang. Reisiks vajaliku info kättesaadavust hinnati üldjuhul samuti positiivselt, teistest veidi kriitilisemad olid selles suhtes Jaapani, Hiina ja Saksamaa turistid.

FOREIGN VISITORS IN ESTONIA

Anu Tõnurist, Kaja Sõstra
Statistics Estonia

Introduction

1.98 million foreign tourists stayed in Estonian accommodation establishments in 2014. According to Eesti Pank (the central bank of Estonia), non-residents made a little over six million visits to Estonia in 2014^a. A comparison of these data indicates that, in addition to the tourists who stay in accommodation establishments, there is also a large number of same-day visitors and visitors who do not stay in accommodation establishments – these visitors are not covered by tourism statistics.

The data on tourists are based on border crossing statistics (people coming to and leaving Estonia) and on the questionnaires completed by accommodation establishments (about foreign visitors accommodated in hotels, hostels etc.). Additionally, mobile positioning data are used to get information about the number of tourists and the duration of the visit. None of these data sources provide the information necessary for the development of the tourism sector, such as information about the tourists' activities, spending and purpose of visiting. They also cannot be used to collect feedback from the tourists visiting Estonia.

The Foreign Visitors Survey, which is organised by Enterprise Estonia in cooperation with Statistics Estonia, is a good source of data on those tourists who are not included in the statistics collected from accommodation establishments. A foreign visitor is defined as a permanent resident of a foreign country who travels in Estonia. The survey data can be used for the development of tourism, as they provide information about the attractiveness of Estonia for foreign visitors, the purpose of visiting Estonia, and the activities and spending of foreign visitors in Estonia. The survey also reveals how satisfied the visitors are with the availability of the necessary travel information and with their visit in general. The Foreign Visitors Survey was financed by the Ministry of Economic Affairs and Communications and Enterprise Estonia.

The article provides an overview of the 2014 survey, including the main results and a detailed description of the survey methodology. The survey was conducted in two parts (in the summer and in the autumn) which are combined in the analysis below. All percentage values presented herein are based on weighted data. Despite some methodological differences, the data of the two periods are comparable. The weighting of the data indicated that, on average, the number of foreign visitors in the autumn period represented 78% of the corresponding number in the summer period. It should be noted that the results of the survey cannot be generalised to all foreign visitors to Estonia due to the strong effect of seasonality on this survey (considering that not all seasons are covered by the data). The results can be generalised to the foreign visitors who visited Estonia in the aforementioned survey periods.

The focus of the analysis is on overnight visitors who constituted nearly two thirds of all respondents, but comparative information on same-day visitors is also provided.

Duration of the visit and main countries of origin

The majority of the respondents – 5,978 – were overnight visitors. The number of same-day visitors surveyed was 3,117 (Table 1, p. 7). As expected, the main countries of origin for both groups of visitors were the nearby countries of Estonia. The biggest numbers of same-day visitors arrived from Russia, Latvia and Finland. In the case of overnight visitors, Russia and Finland were the most common countries of residence. In the given survey periods, a considerable number of visitors also came from Germany, the United Kingdom, Latvia, Sweden and Norway, in addition to the aforementioned countries.

^a The tourism statistics of Eesti Pank are based on mobile positioning data. The data are available in the database on the website of Eesti Pank: http://statistika.eestipank.ee/?lng=en#listMenu/1770/treeMenu/MAKSEBIL_JA_INVPOS/1410.

The average length of the visit was 1–2 nights. Overnight visits for one night were popular among visitors from Latvia and Lithuania: more than a half of the tourists from these countries spent one night in Estonia. The number of nights spent in Estonia was also low among visitors from Japan (2 nights on average), despite the fact that they often cited holiday as the main purpose of the trip. In addition to Estonia, Japanese tourists usually visit other countries in this region (Finland, Sweden, Latvia) and therefore do not stay for long in any one country. One third of Finnish tourists stayed in Estonia for one night and 30% of them stayed for two nights. Among overnight visitors, people from the USA stayed in Estonia the longest – for 11 nights, on average. They were followed by visitors from Norway (10 nights), Sweden (8 nights), the United Kingdom (8 nights), China (7 nights) and France (7 nights). The number of nights spent depends primarily on the purpose of the visit and the distance of the destination country from the country of residence. Trips to neighbouring countries and business trips are usually shorter, while holiday trips and visits to distant countries tend to be longer. However, some of the tourists from faraway countries are on a tour which shortens their stay in Estonia.

Previous visits to Estonia and ties with Estonia

The majority of the overnight foreign visitors who arrived in Estonia in the survey periods had visited the country before, many of them on several occasions. Only 19% of the foreign visitors were in Estonia for the first time. 7% had been here once, 5% twice, 10% three to five times, 9% six to ten times and 37% more than ten times before the current visit. The remaining respondents had lived in Estonia in the past. Consequently, the majority of the visitors were already familiar with the country.

The share of first-time overnight visitors (visited Estonia for the first time) was high among tourists from Germany (60%), France (66%), Italy (72%), the USA (64%), Japan (92%) and China (75%), for example (Figure 1, p. 8). On the other hand, a large share of the visitors from Finland (53%), Russia (41%) and Latvia (34%) had been to Estonia more than ten times.

14% of the overnight foreign visitors had lived in Estonia. These former residents of Estonia mainly came from the Nordic countries, constituting 36% of the visitors from Norway, 21% of the visitors from Sweden, 19% of the visitors from Denmark and the United Kingdom, and 18% of the visitors from Finland. Former residents constituted 12% of the visitors from Russia and only 6% of the tourists from Germany.

Compared to overnight foreign visitors, there was a bigger share of same-day visitors who had been to Estonia more than 10 times (49%), but a smaller share of first-time visitors (15%) and a much smaller share of persons who had previously lived in Estonia (5%).

Many foreign visitors had ties with Estonia. 15% of the overnight foreign visitors who stayed in Estonia in the survey periods had an Estonian background, meaning that they or their parents were born in Estonia. 46% had relatives or friends in Estonia. Among same-day visitors, 6% had Estonian roots and 36% had relatives or acquaintances in Estonia. On the one hand, it is nice to see that the people who have left Estonia visit their friends and relatives here. On the other hand, these figures are a grim reminder of the fact that many people have indeed left Estonia and gone to live abroad.

The number of overnight visitors with Estonian roots was higher than average among the tourists from Norway (37%), Sweden (22%), the United Kingdom (21%), the USA (19%) and Finland (18%) (Figure 2, p. 9). Tourists with relatives or friends in Estonia mainly came from Russia (62%), Norway (57%), Finland (51%), Sweden (47%) and the United Kingdom (46%). This list of countries clearly reflects the migration trends in recent years. For example, in 2011, there was an especially large number of Estonian residents who went to live in Norway, Sweden and the United Kingdom. The emigration flows to Finland have been large for years. These people who now reside abroad retain their connections with Estonia and visit Estonia as tourists. However, their purpose of visiting and their activities here are different from those of regular tourists (this is discussed further towards the end of the article).

The overnight visitors with Estonian roots have six distinct characteristics. Firstly, persons with Estonian roots spent, on average, more nights in Estonia than tourists in general. For example, in the case of visitors from the United Kingdom, the average number of nights spent in Estonia was 18 for those with Estonian roots but only 8 for all tourists from the UK. Swedish visitors with Estonian roots spent 22 nights in Estonia, on average, while the average duration of stay in Estonia among all Swedish tourists was 8 nights. Foreign visitors from Norway were the only group where there were no major differences in the duration of stay depending on the existence of Estonian roots.

Secondly, foreign visitors with an Estonian background primarily visited Estonia in order to see their relatives and friends, not to have a holiday. For example, 60% of Finnish foreign visitors with Estonian roots visited relatives and friends, but only 15% of all Finnish tourists mentioned this as one of the purposes of their visit. 63% of Russian tourists with Estonian roots came to visit relatives or acquaintances, while this purpose was cited by just 29% of all tourists from Russia.

Thirdly, foreign visitors with Estonian roots are more likely to travel with children. For example, the share of visitors travelling with children was 37% among Norwegian visitors with Estonian roots (23% among all Norwegian tourists) and 21% among Finnish visitors with Estonian roots (14% among all Finnish tourists).

Fourthly, foreign visitors with an Estonian background are more likely to go hiking or spend time in nature, engage in active pursuits, and use beauty and wellness services. They are less likely to use the typical services intended for tourists (guided tours, visiting museums, etc.). For example, beauty and wellness services were used by 45% of British visitors with Estonian roots and by 48% of Norwegian visitors with Estonian roots (compared to 16% and 35% of all tourists from the respective countries).

Fifthly, persons with an Estonian background had free accommodation for most of the nights – they stayed either with relatives and friends or in their own flat or holiday home. For example, 90% of Finnish foreign visitors with Estonian roots spent 90% of the nights in Estonia with relatives or friends or in their own flat or holiday home. The corresponding share among Russian visitors with an Estonian background was 74%.

Sixthly, foreign visitors with Estonian roots are characterised by greater variation in their destinations in Estonia. In addition to Tallinn, they are more likely to visit places away from the capital (e.g. where they once lived or where their relatives live).

Age-sex structure of foreign visitors

There were more men among overnight foreign visitors (55% were male and 45% were female). The share of women was bigger only among tourists from Russia (60%), Latvia (53%) and Japan (60%). There were almost no differences in the share of men and women among same-day visitors.

The age distribution of overnight foreign visitors was relatively uniform. It means that people of all ages visit Estonia. The largest share of visitors belonged to the age group 25–54, constituting two thirds of all overnight foreign tourists who visited Estonia in the periods observed. The distribution between 10-year age groups was also quite even among 25–54-year-olds. Among overnight foreign visitors, the smallest shares were held by very young people (aged 15–24) and elderly people (aged 65+). However, the age structure varied for different countries. For example, 15–24-year-olds held the largest share among Danish tourists, while 25–34-year-olds had the biggest share among visitors from the United Kingdom and Latvia. The age group with the largest share was 35–44 among visitors from Russia and Norway, 45–54 among visitors from Finland, 55–64 among visitors from Sweden and 65+ among visitors from Germany.

The age structure of same-day visitors did not differ much from the age structure of overnight visitors.

Purpose of the visit

There are various reasons why same-day and overnight visitors come to Estonia. Overnight foreign tourists mostly came to Estonia for a holiday – 62% of them cited this as the main purpose of their visit. 13% of overnight foreign visitors came to see relatives and friends, 12% were on a business trip and 3% were on a shopping trip. 2% of the overnight tourists stayed in Estonia for transit purposes, and only 1% came to Estonia for health treatment or studies.

The distribution of overnight foreign visitors by country and purpose of visit indicates that people from more distant countries (both in Europe and elsewhere in the world) were more likely to come to Estonia for a holiday, while the purpose of visiting relatives and friends was more common among visitors from nearby countries. The share of holidaymakers was the largest among tourists from Japan (87%), France (79%), Germany (77%), Latvia (73%) and China (72%). The share of those visiting relatives and friends was higher than average among tourists from Russia (24%), the United Kingdom (23%) and Norway (21%).

Overnight business trips (seminars, conferences, working in Estonia etc.) were made by people from many different countries. The share of business travellers was higher than average among visitors from Denmark (37%), Lithuania (25%), the USA (25%), China (22%), Sweden (20%), the United Kingdom (17%), Norway (18%), Latvia (13%) and France (13%).

Overnight foreign visitors do not come to Estonia just for shopping. This is confirmed by the very low share of tourists (from all countries) citing shopping as the main purpose of their visit.

People often have more than one purpose when travelling. People on holiday trips cited shopping (9% of holidaymakers) and visiting relatives and friends (4% of holidaymakers) as the secondary purpose of their visit. Those whose main purpose was to visit relatives and friends mentioned recreation and holiday (34%) and shopping (9%) as additional reasons for visiting Estonia. Business travellers usually did not combine their trip with other purposes, although some of them noted that they intended to relax (5%) and shop (4%), in addition to working.

In terms of the main purpose of the visit, the main differences between same-day and overnight foreign visitors were as follows: holiday trips were less popular among same-day visitors, with only 31% citing this as the main purpose; a much bigger share of same-day visitors were on a shopping trip, with as many as one third of them having come to Estonia for shopping; a fifth of same-day visitors were transit passengers (compared to just 2% of overnight foreign visitors).

Travel destinations

The capital of Estonia was the most popular destination among overnight foreign visitors – 62% mentioned it as their main travel destination. Other popular destinations were the cities of Pärnu and Tartu, visited by 10% and 5% of tourists, respectively. The popularity of Tallinn is based on the wide variety of activities – the capital has something for all tastes. In addition, Tallinn is the hub of air, maritime and bus transport to other countries. The Science Centre AHHAA makes Tartu more attractive as a tourist destination (it was also one of the interview locations of the Foreign Visitors Survey). In the case of Pärnu, a large share of the visits are related to spa tourism.

An analysis of overnight foreign visitors by country of residence reveals significant differences in travel destinations. For example, the main destinations for visitors from Finland were Tallinn (61%), Pärnu (12%) and Saaremaa (4%). Among the visitors from Sweden, the main destination was again Tallinn (59%), followed by Tartu (9%), Pärnu (5%) and Haapsalu (5%). The tourists from Germany, the United Kingdom and Norway were also mostly focused on Tallinn, which was the main destination for 67%, 79% and 69% of visitors from these countries, respectively. For the residents of Germany and the United Kingdom, the next most popular destinations were Pärnu and Tartu, while the visitors from Norway cited Pärnu as the second most popular destination, followed by Võru, Haapsalu and Saaremaa. Tallinn is far less popular as

a destination for visitors from Russia and Latvia – 48% of Russian tourists and just 30% of Latvian tourists cited Tallinn as their main destination.

A large portion (60%) of foreign visitors chose to visit only one destination during their trip, but there was a fair share of those who visited several places in Estonia. A quarter of foreign visitors visited two places, 8% visited three places and 7% visited four or more places in Estonia. Tourists from Denmark, Latvia, Japan and China were most likely to visit a single destination, while tourists from Germany, Sweden and Norway had the biggest share of those who visited more than four destinations. Based on all the places visited during the trip, it appears that 83% of foreign visitors visited Tallinn, 21% visited Pärnu, 12% visited Tartu, 9% visited Narva, 5% visited Saaremaa, 5% visited Haapsalu and 4% visited Rakvere during their visit to Estonia. 61% of Russian tourists visited Tallinn and 40% visited Narva during their trip; a large share of the visitors from Russia also had other destinations in Ida-Viru county. Table 2 (p. 11) provides an overview of the preferred destinations of tourists from different countries. In the table, “other” destinations include Jõhvi, Toila and Värskä rural municipality, for example.

Same-day visitors mostly visited just one place during their trip – 89% of them had one destination, most often Tallinn (76%) or Narva (11%). 46% of same-day visitors from Russia cited Narva as their main travel destination.

Activities in Estonia

For both same-day and overnight foreign visitors, the three most popular activities in Estonia were going to restaurants, pubs and cafés (for 64% of same-day visitors and 85% of overnight visitors), shopping (for 78% of same-day visitors and 79% of overnight visitors) and unguided sightseeing (for 37% of same-day visitors and 63% of overnight visitors) (Table 3, p. 13).

A relatively large share of overnight foreign visitors engaged in active pursuits and sports activities: 31% went hiking or spent time in nature, 13% engaged in other active pursuits (sports competitions, etc.). Being in nature was popular among visitors from Germany (44%), Russia (47%) and also China (62%), for example. Doing sports or attending sports competitions was popular among visitors from the USA (21%), the United Kingdom (18%) and Norway (19%) (especially among those with Estonian roots).

Museums and exhibitions were visited by 28% of overnight foreign visitors. A fifth of foreign tourists attended cultural events. Museums were more popular among tourists from more distant countries – about a half of the tourists from Germany, France, Italy, the United Kingdom, the USA, Japan and China had museums on their itinerary. The share of those who attended cultural events was higher than average among tourists from Russia (31%), Germany (30%), France (26%), the USA (26%), the United Kingdom (25%), Italy (23%) and Norway (23%).

A fifth of overnight foreign visitors enjoyed the nightlife (went to pubs, bars and nightclubs in the night-time). This activity was popular among visitors from China (42%), France (37%) and the United Kingdom (36%).

Beauty and wellness services were used by 19% of overnight tourists, with many of them coming from the Nordic countries. Beauty and wellness services were used by 35% of the visitors from Norway, 24% of the visitors from Finland and Sweden, and 21% of the visitors from Denmark.

Among the listed activities, guided tours were the least popular and used by only 11% of overnight foreign visitors. However, it should be noted that guided tours are not popular among tourists from the nearby countries because many of them are returning visitors. For tourists from more distant countries, guided tours are still a part of their visit. For example, 47% of Japanese, 46% of Chinese, 30% of German, 29% of American, 26% of Italian, 20% of Norwegian, 19% of British, 17% of French and 17% of Lithuanian tourists went on guided tours.

Same-day visitors often spent their time in Estonia shopping and going to restaurants, pubs and cafés. The other activities were cited by a low share of same-day visitors. There were no major differences between countries in terms of the distribution of activities.

Travel arrangements and type of accommodation

The use of travel agencies is relatively rare for visits to Estonia: 79% of overnight visitors and 80% of same-day visitors made their own travel arrangements. 15% of overnight visitors and 14% of same-day visitors had bought a package tour. 6% of both overnight and same-day visitors used some services offered by travel agencies.

Almost all overnight tourists from Latvia (93%), Russia (92%) and the United Kingdom (90%), and more than three quarters of the tourists from Finland, Denmark, Germany, France, Norway and Lithuania visited Estonia without assistance from a travel agency. Travel agencies are important for Asian tourists: 53% of Japanese and 16% of Chinese visitors had a package tour, and 14% of Japanese and 36% of Chinese tourists used selected travel agency services. Among European tourists, package tours were more popular among visitors from Italy (22%), Sweden (22%) and Germany (19%). A package tour was also used by 17% of visitors from Finland and Lithuania, for example.

Another important piece of information for the tourism sector is whether foreign visitors use free-of-charge or paid accommodation. The majority (71%) of the foreign visitors to Estonia stayed in a hotel, hostel or similar establishment. Accommodation provided without charge by relatives or friends was used by 17% of foreign visitors. 12% stayed in their own flat or holiday home and 6% stayed in a rented room or flat. Some tourists combined different types of accommodation during their visit. On the one hand, this helps to save costs; on the other hand, the combination of different types of accommodation is possible or even necessary when visiting multiple destinations.

86% of Latvian, 74% of German, 72% of Finnish, 69% of Swedish, 65% of British, 58% of Russian and 54% of Norwegian foreign visitors stayed at an accommodation establishment. Free accommodation provided by friends was used by 28% of Russian, 27% of Norwegian, 24% of British, 21% of German, 18% of Swedish, 14% of Finnish and 11% of Latvian tourists. A considerable share of foreign visitors from Norway (21%), Finland (15%), Sweden (15%) and France (14%) used their own place for accommodation. 11% of the tourists from Russia stayed in their own flat or holiday home.

The average duration of stay was three nights in paid accommodation and nine nights in free accommodation, which means that free accommodation holds a significant share in the total number of nights spent in Estonia. Tourists spent 37% of all nights in a hotel, hostel or similar establishment, a quarter of the nights in accommodation provided without charge by relatives or friends, 24% of the nights in their own flat or holiday home and 13% of the nights in a rented room, flat or cottage. An overview of the share of nights spent in different types of accommodation by country of residence is provided in Figure 3 (p. 14).

The share of nights spent in accommodation establishments was 89% on shopping trips, 84% on business trips, 77% on trips for health treatment, about 50% on holiday trips and just 6% on trips made to visit relatives and friends. The share of nights spent in free accommodation provided by relatives or friends was 64% on trips made to visit relatives or friends, 22% in the case of transit travel, 19% on holiday trips, 7% on business trips and 5% on shopping trips.

72% of the tourists used only paid accommodation, and a quarter of the tourists used only free accommodation (the rest used both types of accommodation during their visit). The average duration of stay was three nights in the case of paid accommodation and nine nights in the case of free accommodation. Only paid accommodation was used more than average by the visitors from Japan (99%), China (97%), Latvia (87%), Lithuania (79%), Denmark (78%), Italy (78%), France (75%), the USA (75%), Finland (72%) and Germany (72%). The share of visitors using only free accommodation was higher than average among tourists from Norway (45%), Russia (36%), Sweden (30%) and the United Kingdom (30%). The visitors who stayed in accommodation provided without charge were usually in Estonia to visit relatives and friends, and many of them also had Estonian roots.

Travel expenditure

The average expenditure of overnight visitors to Estonia was 328 euros per person per trip and 137 euros per person per night^a. Same-day visitors spent less, with 109 euros per person per trip, on average. In the case of tourists on a package tour (15% of the respondents), this expenditure does not include the cost of the package tour as it is not possible to distinguish the costs incurred in Estonia.

Among overnight tourists, visitors from the USA, China, Norway, France and the United Kingdom spent the most per trip in Estonia (Figure 4, p. 15). As for same-day visitors, tourists from Finland spent 172 euros in Estonia, on average, while Russian tourists spent 95 euros and Latvian tourists only 39 euros, for example. The expenditure per person per night was the highest among overnight visitors from China (it should be noted that there were only 29 respondents), Finland, the USA, Norway and Japan. The visits made by Finnish and Japanese tourists were, on average, significantly shorter than the visits by Chinese, American and Norwegian visitors, for example, but the foreign visitors from Finland and Japan still spent a lot of money despite the shortness of their visit. Among overnight foreign visitors, tourists from Latvia and Lithuania spent the least amount of money per person per trip. The expenditure per person per night was the smallest in the case of Italian tourists.

In order to assess the structure of spending of foreign visitors, the potential travel expenditure was grouped into seven categories:

- expenditure on accommodation;
- expenditure on restaurants and cafés;
- expenditure on goods (food and manufactured goods, incl. alcohol);
- expenditure on transport in Estonia (petrol, car rental, etc.);
- expenditure on entertainment and leisure (tours, culture, sports, etc.);
- expenditure on health care (wellness treatments, etc.);
- expenditure on other services (beauty services, sauna, communication, etc.).

Expenditure on goods, accommodation and dining constituted the largest share of the spending of overnight foreign visitors. One third of the total was spent on goods, 27% on accommodation, 22% on restaurants and cafés, 8% on transport in Estonia, 5% on entertainment and leisure, 2% on health care and 3% on other services. The average spending per person per trip was as follows: 112 euros on goods, 85 euros on accommodation, 71 euros on restaurants and cafés, 27 euros on transport, 18 euros on entertainment and leisure, 7 euros on health care and 8 euros on other services. (The average sum has been calculated for all respondents, including those who did not have expenditure in a given category). Figure 5 (p. 16) gives an overview of the spending of overnight foreign visitors by country of residence.

The expenditure on accommodation was the biggest among American and Danish tourists who spent 244 and 137 euros, respectively, on accommodation per person per trip. The visitors from Lithuania and Latvia spent the least on accommodation per person – 34 and 53 euros, respectively. The expenditure on dining per person was the highest among overnight foreign visitors from the USA (174 euros), France (118 euros) and Norway (114 euros). The biggest amount on goods per person was spent by overnight visitors from China (268 euros), Norway (197 euros) and Finland (141 euros).

The structure of spending is largely dependent on the purpose of the visit. If the purpose was shopping or health treatment, the share of expenditure on shopping or health services was correspondingly high in the total expenditure – 62% and 30%, respectively (for overnight visitors). Overnight foreign visitors on a shopping trip spent 262 euros on goods per person per trip, on average. The tourists visiting Estonia for health treatment spent 170 euros on health care

^a Travel expenditure per person per night = total expenditure during the trip / number of nights spent during the trip

services, on average. The expenditure on accommodation held a large share (about 40%) in the total spending of the visitors staying in Estonia for business, studies or a conference. The average spending on accommodation per person was 139 euros for persons attending a conference, 118 euros for persons on a business trip and 349 euros for persons staying in Estonia for studies. The higher expenditure in the case of study trips can be explained by the fact that study trips usually last longer than business trips. Students often come to Estonia for several months or even a year, which means that the spending on accommodation per trip is higher than in the case of visitors whose business trip lasts only a few days. However, even when we analyse spending by the main purpose of the visit, the overall trend is the same – the largest amounts are spent on accommodation, dining and goods.

The largest amount per person per night – 305 euros, on average – was spent by foreign visitors on a shopping trip. They were followed by persons visiting Estonia for health treatment, persons working in Estonia (receive salary from Estonia) and persons on a business trip whose total spending was 186, 160 and 156 euros, respectively, per person per night.

The distribution of expenditures also depends on the type of accommodation. Accommodation costs constituted the largest share (one third) of total spending for visitors who spent some or all nights in paid accommodation. Visitors using free accommodation spent the biggest share on goods (46% of total spending). The visitors who stayed at least one night or all nights in paid accommodation spent 29% of their total expenditure on goods. The type of accommodation does not influence the expenditure on dining – regardless of the type of accommodation used, visitors spend more than a fifth of the total expenditure on restaurants and cafés.

Visitors with children

Visitors with children constituted 17% of overnight foreign visitors and 16% of same-day visitors. The share of visitors with children was high among the overnight visitors from Latvia (37%), Russia (32%) and Norway (23%). (In the case of Norway, there were more visitors with children among the tourists with Estonian roots). 22% of Russian same-day visitors and 34% of Latvian same-day visitors travelled with children. In the case of Finnish tourists, 14% of overnight visitors and 11% of same-day visitors came to Estonia together with their children. (The result may have been affected by the fact that the summer period of the survey coincided with only a small part of the school holiday in Finland). The overnight visitors with children were mostly on a holiday (71%) or visiting relatives and friends (17%). This group included many people with Estonian roots: more than a fifth were born in Estonia or had parents born in Estonia, and a half had relatives or friends in Estonia.

In the case of visitors with children, it is interesting to see whether their choice of activities and accommodation in Estonia differs from that of other tourists. A comparison with the overall use of different types of accommodation indicates that a smaller share of visitors with children used only paid accommodation (66%, compared to 72% of all tourists) and a bigger share of them used only free accommodation (30%, compared to 25% of all tourists).

During the trip, visitors with children spent 41% of the nights in accommodation provided without charge by relatives or friends, 26% of the nights in an accommodation establishment and 24% of the nights in their own flat or holiday home. Compared to the general distribution, visitors with children were more likely to use free accommodation offered by relatives and friends and less likely to stay in an accommodation establishment.

The activities of visitors with children are not very different from the activities of tourists in general. Going to restaurants and cafés and shopping were the most popular activities (Figure 6, p. 18). However, unguided sightseeing, hiking and being in nature, and visiting museums and exhibitions were significantly more common among visitors with children.

Compared to the average spending by foreign tourists in general, visitors with children spent less per person per trip (328 euros vs. 250 euros) and also per person per night (137 euros vs. 88 euros). The structure of spending of visitors with children does not differ from the overall distribution of expenditure: the biggest share was spent on goods (33%), accommodation (30%) and dining (28%). The main difference is in the amount of expenditure per person, as visitors with children spent less money in all categories. For example, tourists in general spent an average of 84 euros on accommodation per trip, while visitors with children spent 68 euros. On average, the tourists with children spent 53 euros per person on restaurants and cafés (compared to 71 euros per person among all tourists) and 84 euros per person on goods (compared to 112 euros per person among all tourists).

Assessment of the visit and visitors' expectations

In general, foreign visitors have a positive opinion about the availability of travel information, communication with Estonian residents and the level of security in Estonia. Nevertheless, there are some noteworthy differences by country and area of satisfaction.

A large majority (84%) of overnight visitors were satisfied with the communication with Estonian residents. The level of satisfaction was the highest among tourists from Russia and Latvia, with 93% and 91% of them, respectively, stating that communication was good or very good. A small share (3%) of the foreign visitors did not get a good impression from the communication with Estonian people. 11% of Danish, 9% of American, 8% of Swedish, and 7% of Japanese, Norwegian and French tourists found that the communication with Estonian people was very poor or poor. Similarly, same-day visitors had a mostly positive opinion about the communication with Estonian people – 82% stated that communication was good or very good.

The availability of information (both before and during a trip) can be an important factor in the decision to visit Estonia again in the future. Consequently, it is important to know the level of satisfaction with the availability of travel information. 78% of overnight foreign visitors were satisfied or very satisfied and 2% were dissatisfied with the availability of information before the trip. 79% of overnight visitors were satisfied or very satisfied and 3% were dissatisfied with the availability of information during their visit in Estonia. Japanese visitors were more critical than others, with 24% saying that the availability of information before the trip was poor. This opinion was shared by 7% of German and Italian overnight tourists. A negative opinion ("poor" or "very poor") about the availability of information during the visit was expressed by some visitors from Japan (11%), China (10%) and Germany (7%). The opinions of same-day visitors about the availability of information before the trip were similar to those of overnight tourists, but they had a lower opinion about the availability of information in Estonia during their visit (68% of same-day visitors were very satisfied or satisfied).

The level of security in Estonia was rated high. 90% of overnight and 88% of same-day foreign visitors stated that Estonia is a secure travel destination. 6% of overnight and 7% of same-day visitors found the level of security to be average, and 2% of overnight and 1% of same-day visitors said that the level of security was low. 9% of German, 8% of Japanese and 5% of Italian tourists thought that security was bad or very bad.

The findings are certainly positive when it comes to the visit meeting foreign visitors' expectations. 63% of overnight foreign visitors said that their visit to Estonia matched their expectations. A quarter said that the trip exceeded their expectations and 11% believed that it was much better than expected. Only 2% found the visit to have been worse or much worse than expected. The share of tourists who said that the trip matched their expectations was the biggest among visitors from nearby countries – Russia, Latvia and Finland. 87% of Japanese, 62% of American and Italian, 59% of British, and 58% of Chinese and French tourists said that the visit was better or much better than expected (Figure 7, p. 19). The share of those whose visit met or exceeded the expectations was at the same level (98%) among same-day visitors.

Methodology

The Foreign Visitors Survey was conducted in 2014 as a sample survey. Information was collected from at least 15-year-old non-residents (foreign visitors) leaving Estonia. There were two survey periods: in the summer from 1 August to 11 September and in the autumn from 17 November to 14 December.

The survey sample consisted of two parts: a selection of time periods according to the predefined criteria and a selection of respondents in the selected time periods.

- Time periods of different length were used at different border crossing points. The sampling had to ensure that different days of the week and times of day were covered. This kind of sampling ensured that all types of visitors were covered by the survey (to prevent underestimation of the number of some types of visitors).
- The method used to choose the respondents varied from location to location. The following methods were used: counting; choosing respondents with the help of a sampling interval; surveying all passengers in passenger cars with a foreign licence plate; non-random sampling (at the border crossing point, the interviewer made contact with persons of his/her choice with the purpose to interview non-residents).

Survey locations

The Foreign Visitors Survey is carried out at the northern, eastern and southern borders of Estonia. Since the foreign visitors may travel through the same border crossing point at different places, the concept of survey location has been used. Most of the locations were at border crossing points, but additional locations (Tallinn bus station, Science Centre AHHA in Tartu, spa hotels in Pärnu) were used for better coverage of the visitors crossing the Latvian border. Due to the absence of border control, it is difficult to survey Latvian tourists and estimate their number. Therefore, the results for Latvian visitors may not adequately reflect the reality. In the case of Latvian tourists visiting Saaremaa by car or a tour bus, it was virtually impossible for them to be included in the survey. The locations used for the survey in 2014 are outlined in Table 4, together with the specific survey methods.

Table 4. Survey locations and methods used

Location	Summer period, 1 Aug – 11 Sept	Autumn period, 17 Nov – 14 Dec
Old City Harbour (AS Tallinna Sadam), Terminal A – pedestrians	Counting, interviewing	Interviewing
Old City Harbour (AS Tallinna Sadam), Terminal A – vehicles	Interviewing	Interviewing
Old City Harbour (AS Tallinna Sadam), Terminal B – pedestrians	Counting, interviewing	Interviewing
Old City Harbour (AS Tallinna Sadam), Terminal D – pedestrians	Counting, interviewing	Interviewing
Old City Harbour (AS Tallinna Sadam), Terminal D – vehicles	Interviewing	Interviewing
Tallinn Airport	Counting, interviewing	Counting, interviewing
Tallinn bus station	Distribution of questionnaires	Interviewing
Tallinn train station	Distribution of questionnaires	Distribution of questionnaires
Narva city, border crossing point – pedestrians	Counting, interviewing	Counting, interviewing
Narva city, border crossing point – vehicles, buses	Interviewing, collection of questionnaires	Interviewing
Narva city, railway border crossing point – trains	Collection of questionnaires	Collection of questionnaires

Table 4. Survey locations and methods used

Location	Cont.	
	Summer period, 1 Aug – 11 Sept	Autumn period, 17 Nov – 14 Dec
Koidula border crossing point	Counting, interviewing	Counting, interviewing
Koidula border crossing point – intercity buses	Collection of questionnaires	–
Luhamaa border crossing point	Counting, interviewing	Counting, interviewing
Luhamaa border crossing point – intercity buses	Collection of questionnaires	–
Tartu city, Science Centre AHHA	Counting, interviewing	Interviewing
Tartu bus station – intercity buses	Distribution of questionnaires	–
Former Ikla border crossing point	Counting, interviewing	–
Pärnu city, spa hotels	–	Interviewing
Valga city, former border crossing point (Valga-Uulu road) – vehicles	Counting	Counting
Valga city, state border (Riia street) – pedestrians, vehicles	Counting, interviewing	Counting
Valga city, former border crossing point (Sepa street) – pedestrians, vehicles	Counting, interviewing	–
Valga city (car parks of shopping centres, petrol stations, train station)	Interviewing	Interviewing
Riga bus station	Collection of questionnaires	–

The Foreign Visitors Survey did not cover the relatively small flows of foreign visitors who visited Estonia through small harbours, hydrofoils, Tartu Airport and smaller border crossing points on the border with Latvia. Also, same-day visitors who arrived on cruise ships were not surveyed.

Organisation of the survey at survey locations

The visitors were counted and interviewed in the scheduled time periods using predetermined methods. Depending on the location, the respondents were chosen using the predefined sampling interval, or the interviewer made contact with the passengers at the given location. In the case of vehicles, one person per passenger car was interviewed and up to four persons per tour bus were interviewed. In the case of passenger cars, drivers and passengers were chosen alternately.

Interviews were used in most cases. If there were problems with language, the respondent was asked to fill out a questionnaire. The questionnaires were available in 12 languages: Estonian, Russian, English, Finnish, Swedish, German, French, Italian, Spanish, Latvian, Chinese and Japanese. Persons travelling by train and (in the summer period) by bus were given questionnaires to be filled out on the train or bus, and the completed questionnaires were collected at the final stop of the train or bus in Estonia.

If the selected respondent was under 15 years of age, the interview was conducted with the parent or an adult guardian. Before filling out the questionnaire, the interviewer confirmed that the respondent was a non-resident who intended to leave Estonia on the day of the survey. The questionnaire was not filled out if the respondent was a non-resident but did not intend to leave Estonia on the day of the survey. A non-response report was filled out if the respondent refused to be interviewed or was an Estonian resident or had another reason for non-response.

Old City Harbour

At the Old City Harbour, the survey was conducted according to the travel schedule of ships and in five survey locations: pedestrians and vehicles in Terminal A, pedestrians in Terminal B, and pedestrians and vehicles in Terminal D. Pedestrians and passengers in vehicles were surveyed simultaneously in the given terminal.

In the summer period, all departing passengers who had passed through the ticket check in Terminals A and B were counted, and the respondents for interviewing were selected using the sampling interval. In Terminal D, only passengers about to board specific ships were counted and interviewed using the sampling interval. If counting was not used, interviews were conducted with passengers in the waiting area. In the autumn period, the methodology of interviewing pedestrians was changed, because simultaneous counting and interviewing at the predefined interval was not possible due to the large number of passengers going through the ticket check. Pedestrians were interviewed in the waiting area of the terminal. Passenger counting was not used. In Terminals B and D, ship passengers travelling to Finland were interviewed before passport control. In Terminals A and D, ship passengers travelling to Sweden were interviewed in the waiting area before boarding (i.e. after ticket check).

The passengers travelling in vehicles were interviewed in the vehicle waiting area in the terminals. Passengers in vehicles with a foreign licence plate were interviewed. If the weather conditions did not allow interviewing, questionnaires were distributed to the passengers to be filled out in the vehicle.

Tallinn Airport

At the airport, all passengers who came through the security check were counted in the predefined periods, and interviews were conducted with passengers selected using the sampling interval. In the autumn period, passengers were additionally interviewed in the waiting area. If there were breaks in the passenger flow, some interviewers were sent to the waiting areas at the departure gates to interview non-resident passengers selected without a sampling interval.

Tallinn bus station

The survey sample included intercity buses travelling to destinations outside of Estonia: Riga, Vilnius, Pskov, Moscow and St. Petersburg.

In the summer period, questionnaires were distributed to freely chosen foreign visitors who were about to leave Estonia by bus. The completed questionnaires were collected in Pärnu and Riga, and at the Luhamaa, Koidula and Narva border crossing points.

In the autumn period, it was decided, based on the experience of the summer period, to change the methodology used at the bus station and to interview passengers instead of handing out questionnaires. Passengers were interviewed near the departure platform and in the waiting room. The interviewer filled out a questionnaire for a freely chosen respondent who was a foreign visitor and was about to leave Estonia by bus on the same day.

Tallinn train station

The survey sample included trains to Moscow and St. Petersburg. Non-resident passengers were given questionnaires at the Tallinn train station to be filled out on the train. Counting was not used. The completed questionnaires were collected at the Narva border crossing point.

Narva

At the pedestrian border crossing point in Narva, all persons crossing the border were counted during the scheduled period, and interviews were conducted with persons selected using the sampling interval.

Passengers in vehicles with a foreign licence plate and in buses were interviewed in the passport control queue at the vehicle crossing point in Narva. One person per passenger car and up to four persons per tour bus were interviewed. Vehicles were not counted.

The questionnaires handed out to passengers at the Tallinn train station were collected at the Narva train station.

Koidula and Luhamaa

At the Koidula and Luhamaa border crossing points, all persons crossing the border in a vehicle were counted during the scheduled period, and interviews were conducted with persons selected using the sampling interval. In the summer period, questionnaires that had been handed out to foreign visitors at the Tallinn bus station were collected at the Koidula and Luhamaa border crossing points.

Tartu

In the summer period, visitors leaving the Science Centre AHHAA were counted, and interviews were conducted with persons selected using the sampling interval. Only visitors who intended to leave Estonia on the same day were interviewed.

In the autumn period, the visitors of the Science Centre were not counted, and interviews were conducted without a sampling interval. The interviewers made contact with persons of their choice and interviewed non-residents who intended to leave Estonia on the same day.

In the summer period, questionnaires were distributed at the Tartu bus station to all non-residents who were about to leave Estonia. The completed questionnaires were collected at the Valga bus station.

Valga

In the summer period, all departing passenger cars with Estonian and foreign licence plates were counted in the scheduled periods in the following locations: on the Valga-Uulu road near the former border crossing point, in Riia street near the state border, and at the border crossing point in Sepa street. At the same time, pedestrians in Riia and Sepa streets were counted and interviewed using the predefined sampling interval. As the frequency of border crossing in Sepa street was very low, it was decided to omit this border crossing point from the survey locations in the autumn period; also, there were no interviews conducted in Riia street due to the wintry weather conditions.

In the autumn period, all departing passenger cars with Estonian and foreign licence plates were counted in the scheduled periods in the following locations: on Valga-Uulu road near the former border crossing point and in Riia street near the state border.

In both survey periods, passengers in vehicles with foreign licence plates were interviewed in petrol stations and the car parks of shopping centres (provided that these passengers intended to leave Estonia on the same day).

In the summer period, questionnaires that had been handed out to passengers at the Tallinn and Tartu bus stations were collected at the Valga bus station.

Ikla

In the summer period, departing vehicles with Estonian and foreign licence plates were counted at the former Ikla border crossing point. Also, passengers in vehicles with foreign licence plates were interviewed (this concerned vehicles that entered the parking lot of Ikla canteen from the Estonian side). No counting or interviewing was performed at the Ikla border crossing point in the autumn period.

Pärnu

In the summer period, questionnaires that had been handed out to passengers at the Tallinn bus station were collected at the Pärnu bus station. No questionnaires were collected in the autumn period, because the survey methodology at the Tallinn bus station was changed.

In the autumn period, interviews were conducted in three spa hotels: Hedon SPA & Hotel, Tervise Paradiis Spa Hotel & Water Park, Strand SPA & Conference Hotel. The selection of hotels was based on the accommodation statistics for November and December 2013, which indicated that the majority of Latvian residents accommodated in Pärnu stayed in those hotels. The interviews were conducted in the hotel lobby before the visitors' departure. The interviewers approached persons of their choice and interviewed non-residents who intended to leave Estonia on the same day across the Estonian-Latvian border.

Riga bus station

In the summer period, questionnaires handed out to passengers at the Tallinn bus station were collected at the Riga bus station. No questionnaires were collected in the autumn period, because the survey methodology at the Tallinn bus station was changed.

Weighting of the survey results

This is a sample survey which means that the results cannot be generalised to all foreign visitors who left Estonia in the survey period. To expand the survey results to the population of foreign visitors, weights were calculated for each respondent. The first step in the calculation of weights was the estimation of the population of foreign visitors at each location. There were two ways to estimate the population – using external data sources or using the indicators measured during the survey. In the case of external data sources, the main problem was that the number of visitors included both Estonian residents and foreign visitors. Therefore, the data of the external data source had to be adjusted using the data of the survey.

An external data source could be used for the following survey locations:

- *Number of ship passengers at Old City Harbour;*
- *Number of air passengers at Tallinn Airport;*
- *Timetable and passenger data for international trains departing from Tallinn;*
- *Timetable for international bus service from the Tallinn bus station;*
- *Data on border crossing queues at the Narva, Koidula and Luhamaa border crossing points (from the GoSwift system);*
- *Traffic counter data collected near the survey locations – Paju (near Valga) and Ikla.*

If external sources were not available, weighting had to be based on the counting data obtained during the survey. These data were expanded using the ratio of the interview/survey time at the given location to the total survey period. The survey data were used to estimate the share of foreign visitors among all visitors. The number of completed questionnaires, the number of non-respondents and the reason for non-response (resident of Estonia) were used for this purpose. The estimated share of foreign visitors (p_k) at a survey location (k) was calculated as follows:

$$p_k = \frac{\text{number of respondents}}{\text{number of respondents} + \text{number of Estonian residents among non-respondents}}$$

This rule can be used only if the choice of respondents was random (using a sampling interval).

The share of foreign visitors p_k was used to estimate the number of foreign visitors at a location, if the total number of visitors was known from an external source or if this number had been estimated using counting data:

estimated number of foreign visitors = $p_k \times$ estimated total number of visitors.

As the last step, the weight of a location (w_k) was calculated as follows:

$$w_k = \frac{\text{estimated total number of foreign visitors}}{\text{number of respondents}}$$

As an example, Table 5 outlines the estimates of the number of foreign visitors and the weights by location in the autumn period. The calculation of weights for Valga and Science Centre AHHA was based on the estimated number of foreign visitors at the Valga border crossing points. The calculation of weights for the spa hotels in Pärnu was based on the estimated number of foreign visitors at the Ikla border crossing point.

Table 5. Weights by location in the autumn period

Location	Estimated number of foreign visitors, thousands	Weight
Terminal A, pedestrians and vehicles	84.3	589.72
Terminal B, pedestrians	2.7	14.52
Terminal D, pedestrians and vehicles	141.7	132.38
Tallinn Airport	26.3	26.35
Tallinn bus station	9.7	37.85
Narva city, pedestrians	25.6	204.46
Narva city, vehicles and buses	18.2	123.49
Narva city, trains	1.0	60.07
Koidula	10.3	113.90
Luhamaa	9.7	51.33
Tartu city, Science Centre AHHA		157.65
Valga city, former border crossing point (Valga-Uulu road)	9.5	157.65
Valga city, former border crossing point (Riia street)	23.0	157.65
Valga city (shopping centres, car parks, etc.)		157.65
Pärnu city, spa hotels		263.26

Conclusion

The Foreign Visitors Survey was conducted in two parts in 2014: from 1 August to 11 September and from 17 November to 14 December. The data were collected in predefined time periods from foreign visitors leaving Estonia, using face-to-face interviews. The survey locations were situated in Tallinn, Narva, Koidula, Luhamaa, Tartu, Valga, Ikla and Pärnu. The collected data were expanded to the population of foreign visitors.

Unfortunately, due to methodological differences, the new results cannot be compared to the previous Foreign Visitors Surveys (up to 2009), because the previous surveys were conducted at a small number of border crossing points using a quota sample and the results were not weighted to expand them to the population of foreign visitors. However, it is possible, to some extent, to assess whether there have been any changes in the trends.

Two thirds of the foreign visitors who visited Estonia in the survey periods were overnight visitors and one third were same-day visitors. Tourists from Russia, Finland and Germany held the largest shares among overnight visitors, while tourists from neighbouring Russia, Latvia and Finland had the largest shares among same-day visitors. The share of younger tourists was bigger among visitors from Denmark, the United Kingdom and Latvia. Prime-age persons

(35–54-year-olds) had the biggest share among visitors from Russia, Norway and Finland, and older tourists had the biggest share among visitors from Sweden and Germany.

Recreation/holiday and visiting relatives and friends are the main reasons for visiting Estonia. Even though shopping is an important activity for overnight foreign visitors and they spend a large amount of money on this, it is not their main purpose of travelling. The opposite applies to same-day visitors for whom shopping is one of the main activities in Estonia. In addition to shopping, both same-day and overnight foreign visitors like to go to restaurants, pubs and cafés in Estonia, and to do some unguided sightseeing. The distribution of activities has not changed significantly over time – the 2009 Foreign Visitors Survey had the same results.

Most of the visitors to Estonia make their own travel arrangements and do not use travel agencies. This is strongly supported by modern technological developments: it is very easy to find and book accommodation and handle other travel arrangements on the Internet. It is likely that younger travellers, in particular, use online services very often. Compared to the 2009 Foreign Visitors Survey, there is a greater share of visitors who do not use travel agencies.

Another interesting fact is that only one fifth of overnight foreign visitors are in Estonia for the first time (the corresponding share among same-day visitors is 15%). The remaining visitors are returning visitors, and many of them have some connection with Estonia. 15% of the overnight foreign visitors were born in Estonia or have parents born in Estonia, and nearly a half have relatives or friends in Estonia. A comparison with the previous surveys indicates that people who have lived in Estonia at some point make more and more visits to Estonia each year.

Foreign visitors usually stay in paid accommodation (a hotel, hostel or similar establishment), with less than a fifth staying with relatives or friends. The remaining types of accommodation (own flat or holiday home, rented flat, etc.) are less popular. Considering the high level of emigration from Estonia (primarily to the Nordic countries, but also to the United Kingdom a few years ago), the number of foreign visitors who stay with their relatives or friends may actually increase in the coming years, because those who have moved abroad usually retain some connections with their home and relatives in Estonia.

Overnight foreign visitors spent 328 euros per person per trip and 137 euros per person per night, on average, while same-day visitors had a lower level of spending with 109 euros per trip. It should be noted that the structure of spending largely depends on the purpose of the visit and the tourist's country of residence. People on a shopping trip spend more on goods, and people visiting Estonia for health treatment spend more on health services. The biggest amounts per person per night were spent by overnight visitors from China, Finland and the USA.

In conclusion, foreign visitors believe that Estonia is a good place to visit. Nearly all overnight and same-day foreign visitors found that the trip met or even exceeded their expectations. The level of security in Estonia also received good ratings. The availability of the necessary travel information was usually deemed to be good, with only Japanese, Chinese and German tourists being slightly more critical in this respect.